

KNO-4101-03-00/2012
Nr ewid. 168/2013/P/12/064/KNO

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA PROJEKTÓW EDUKACYJNYCH
W RAMACH PRIORYTETU
III PROGRAMU OPERACYJNEGO
KAPITAŁ LUDZKI**

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego:

Piotr Prokopczyk

Zatwierdzam:
Wojciech Misiąg

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

dnia 6 września 2013

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

1. ZAŁOŻENIA KONTROLI	6
1.1. Temat kontroli	6
1.2. Uzasadnienie podjęcia kontroli	6
1.3. Cel i zakres kontroli	6
1.4. Znaczenie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	6
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	7
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	7
2.2. Uwagi	8
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	10
3.1. Zgodność wdrażanych projektów z założeniami PO KL	10
3.2. Kwalifikowalność wydatków poniesionych na realizację projektów	13
3.3. Efekty realizacji projektów w aspekcie osiągnięcia celów priorytetu III PO KL	19
4. INFORMACJE DODATKOWE	24
4.1. Przygotowanie kontroli	24
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	24
5. ZAŁĄCZNIKI	26

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć

Instytucja Zarządzająca (IZ) – jest odpowiedzialna za zarządzanie Programem i jego wdrażanie. Funkcję IZ pełni Minister Rozwoju Regionalnego

Instytucja Pośrednicząca I stopnia (IP I) – wykonuje zadania w zakresie zarządzania poszczególnymi osiami priorytetowymi w zakresie delegowanym przez IZ. Funkcję tę w odniesieniu do priorytetu III *Wysoka jakość systemu oświaty* Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki* wykonuje Minister Edukacji Narodowej

Instytucja Pośrednicząca II stopnia/Instytucja Wdrażająca (IP II) – wykonuje zadania powierzone przez IZ i IP I, m.in. ogłasza konkursy, podpisuje umowy z beneficjentami, weryfikuje wnioski o płatność. W badanym obszarze funkcję IP II pełni Ośrodek Rozwoju Edukacji

Beneficjent – osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, realizująca projekty finansowane z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu (art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹)

Beneficjent systemowy – wyznaczona jednostka lub komórka organizacyjna instytucji, urzędu do realizacji projektu systemowego wskazana w dokumencie pn. Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL 2007-2013 oraz w Planie Działania (m.in. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Centralna Komisja Egzaminacyjna, Ośrodek Rozwoju Edukacji)

Umowa/decyzja o dofinansowanie projektu² – umowa zawarta z beneficjentem na dofinansowanie projektu lub decyzja o dofinansowanie projektu, na podstawie których beneficjent realizuje projekt w ramach PO KL

Projekt – przedsięwzięcie będące przedmiotem umowy/decyzji o dofinansowanie; projekty w ramach PO KL są realizowane w dwóch podstawowych trybach: systemowym (projekty o charakterze ogólnokrajowym lub regionalnym realizowane przez ściśle określonych beneficjentów, którzy są wymienieni w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL) oraz konkursowym (projekty, o dofinansowanie których mogą się ubiegać wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych – wyłączenie nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Wydatek kwalifikowalny – wydatek lub koszt faktycznie poniesiony przez beneficjenta w związku z realizacją projektu i udokumentowany zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego, wydanymi na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, który kwalifikuje się do objęcia wsparciem ze środków przeznaczonych na realizację PO KL w trybie określonym w umowie/decyzji o dofinansowaniu

Wydatek niekwalifikowalny – wydatek lub koszt niekwalifikujący się do objęcia wsparciem ze środków publicznych przeznaczonych na realizację PO KL, pokrywany ze środków własnych beneficjenta w ramach realizowanego projektu

¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, ze zm.

² Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jeżeli instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca jest jednocześnie beneficjentem, podstawą dofinansowania projektu stanowi umowa o dofinansowanie projektu lub decyzja podjęta przez instytucję zarządzającą lub instytucję pośredniczącą, zgodnie z przyjętym systemem realizacji dla danego programu operacyjnego.

Produkty – określają „dobra i usługi”, które powstaną w wyniku działań podjętych w ramach projektu; produktem (skwantyfikowanym za pomocą wskaźnika produktu) może być liczba publikacji wytworzonych w ramach projektu, liczba udzielonych porad, liczba osób lub szkół, które otrzymały wsparcie, liczba godzin szkolenia przypadająca na jednego uczestnika, liczba badań i analiz opracowanych w ramach projektu

Wskaźniki produktu – odnoszą się do danego projektu oraz są wyrażone w jednostkach fizycznych, np.: liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu uczestniczących w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach; są one mierzone na poziomie projektu, tzn. w ramach części sprawozdawczej wniosku beneficjenta o płatność, a następnie ich wartości są agregowane na wyższe poziomy wdrażania, tj. działanie, priorytet i program

Rezultaty – odzwierciedlają efekty, które powstaną w wyniku podjętych działań w ramach projektu, np. udzielenia wsparcia danej osobie/ grupie osób/ instytucji w ramach projektu; przykładem rezultatu (skwantyfikowanego za pomocą wskaźnika rezultatu) jest liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje dzięki uczestnictwu w szkoleniach

Wskaźniki rezultatu – odnoszą się do bezpośredniego efektu podejmowanych działań wobec uczestników projektów, np.: odsetek nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu uczestniczących w trwającym co najmniej dwa tygodnie doskonaleniu zawodowym w przedsiębiorstwach w stosunku do ogólnej liczby tych nauczycieli; wskaźniki rezultatu mogą być: wyrażone w jednostkach fizycznych – mierzone tak jak wskaźniki produktu, wyrażone w wartościach procentowych – liczone głównie na podstawie wskaźników produktu (licznik) oraz danych dotyczących liczebności danej grupy (mianownik)

EWD – (edukacyjna wartość dodana) – jest przyrostem wiedzy i umiejętności ucznia w wyniku danego procesu dydaktycznego. Wynik uzyskany przez ucznia na sprawdzianie przyjmuje się jako ogólną miarę potencjału edukacyjnego ucznia

PO KL Program Operacyjny *Kapitał Ludzki*

Priorytet III PO KL – priorytet III *Wysoka jakość systemu oświaty* Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

UE – Unia Europejska

KE – Komisja Europejska

IP I – Instytucja Pośrednicząca I stopnia (tj. minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, którego zadania wykonuje Departament Funduszy Strukturalnych w Ministerstwie Edukacji Narodowej – MEN)

IP II – Instytucja Pośrednicząca II stopnia/Instytucja Wdrażająca (tj. Ośrodek Rozwoju Edukacji)

MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

1.1 Temat kontroli

Kontrola pn. *Realizacja projektów edukacyjnych w ramach priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* (nr P/12/064) została podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli.

1.2 Uzasadnienie podjęcia kontroli

Prowadzone przez NIK w latach wcześniejszych kontrole funkcjonowania systemu oświaty w Polsce wskazywały na występowanie licznych nieprawidłowości. W związku z faktem, że celem priorytetu III PO KL jest m.in. dostosowanie systemu edukacji (kształcenia i szkolenia) do potrzeb gospodarki poprzez podwyższenie jakości i efektywności kształcenia w systemie oświaty niniejsza kontrola została podjęta, aby sprawdzić stopień osiągnięcia zakładanego celu.

1.3 Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena efektów projektów edukacyjnych oraz ich wpływu na osiąganie celów priorytetu III Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*.

Ocena dotyczyła w szczególności zgodności wdrożonych projektów z założeniami priorytetu III PO KL oraz efektów realizacji projektów w aspekcie osiągania celów priorytetu III PO KL. Przy opracowywaniu oceny uwzględniono kwalifikowalność wydatków poniesionych na realizację projektu.

Kontrolą, prowadzoną w III i IV kwartale 2012 r., objęto 16 jednostek: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Centralną Komisję Egzaminacyjną, trzy uczelnie publiczne, trzy uczelnie niepubliczne, pięciu przedsiębiorców oraz dwa stowarzyszenia, realizujących 21 skontrolowanych projektów.

Wykaz skontrolowanych jednostek organizacyjnych i osób kierujących tymi jednostkami, ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK, a także jednostek NIK przeprowadzających kontrole stanowi załącznik nr 1 do niniejszej *Informacji*.

Kontrolę w MEN, państwowych jednostkach budżetowych oraz uczelniach publicznych przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy o NIK, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, a w pozostałych jednostkach organizacyjnych i podmiotach gospodarczych – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 ustawy o NIK, tj. legalności i gospodarności.

Kontrolą objęto lata 2007–2012 (III kwartały).

W ramach priorytetu III PO KL (do dnia 30 czerwca 2012 r.) zakończono realizację 88 projektów konkursowych oraz 15 projektów systemowych. NIK objęła kontrolą 16 projektów konkursowych⁴ (18,2% projektów zakończonych) oraz pięć projektów systemowych (33,3%). Wykazy projektów systemowych oraz konkursów ogłoszonych w ramach priorytetu III PO KL stanowią odpowiednio załączniki 6 i 7 do niniejszej *Informacji*.

1.4 Znaczenie Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki* jest jednym z programów służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007–2013.

³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm., zwana dalej *ustawą o NIK*.

⁴ Dane dotyczące skontrolowanych projektów zawiera załącznik nr 4 do niniejszej *Informacji*.

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności

W ocenie⁵ Najwyższej Izby Kontroli efekty realizacji priorytetu III Wysoka jakość systemu oświaty Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki są niezadowalające. Dotychczasowy stopień wykonania wskaźników realizacji, określonych dla poszczególnych celów szczegółowych priorytetu III PO KL, jest niski i istnieje zagrożenie nieosiągnięcia ich wartości docelowej, co NIK ocenia negatywnie.

Należy przy tym podkreślić, że efekty 30 spośród 40 projektów systemowych na łączną kwotę blisko 447.850 tys. zł oraz projektów wyłonionych w trzech spośród 14 ogłoszonych konkursów o łącznym budżecie ponad 700 mln zł nie miały wpływu na osiągnięcie zakładanej wartości żadnego ze wskaźników realizacji priorytetu III PO KL. (str. 12-13, 20-22)

Skala zmian dokonanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (IP I) w alokacji środków na poszczególne działania i poddziałania priorytetu III PO KL oraz modyfikacje założeń projektów systemowych świadczą o braku jednoznacznej koncepcji i strategii wykorzystania środków UE. W wyniku dokonanych zmian realizacja projektów systemowych o wysokich budżetach, mająca wpływ na osiągnięcie planowanych wskaźników, zostanie zakończona dopiero w 2015 r. (str. 13-14, 20)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na niski stopień zaawansowania finansowego i rzeczowego realizowanych projektów, co może skutkować niewydatkowaniem w pełnej wysokości środków Unii Europejskiej, niezyskaniem zakładanych celów oraz nieosiągnięciem planowanych wskaźników realizacji.

Spośród pięciu priorytetów komponentu centralnego PO KL wykonanie (wartość zatwierdzonych wniosków o płatność i wydatków certyfikowanych do KE) priorytetu III plasuje go na trzeciej pozycji⁶, mimo zmniejszenia w 2012 r. oraz w 2013 r. alokacji priorytetu III o łączną kwotę 262.503,3 tys. euro, tj. 26,1%. (str. 13-16)

Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji – jako Instytucje Pośredniczące:

- 1) przyjęły do realizacji projekty konkursowe niesłużące osiągnięciu celów priorytetu III PO KL na łączną kwotę 25.396,3 tys. zł oraz projekty niezgodne z założeniami Planu Działania na lata 2007–2008 w zakresie kryterium „okres realizacji projektów” na łączną kwotę 59.811,5 tys. zł; (str. 10-11)
- 2) nie zapewniły racjonalnego i efektywnego wydatkowania środków publicznych w wyniku nieuszczegółowienia zasad wyboru projektów w zakresie m.in. określenia kosztu dofinansowania przypadającego na jednego uczestnika projektu oraz maksymalnego wskaźnika procentowego kosztów zarządzania projektem w stosunku do kosztów ogółem projektu, co skutkowało wysokimi kosztami realizowanych projektów; (str. 18)
- 3) spowodowały opóźnienia w realizacji poszczególnych projektów ze względu na długotrwały proces zawierania umów o dofinansowanie z beneficjentami; (str. 16)

⁵ Najwyższa Izba Kontroli stosuje trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁶ Według danych MRR na dzień 30 czerwca 2013 r. wartość zatwierdzonych dla priorytetu III wniosków o płatność wynosiła 1.588.667,7 tys. zł (48% alokacji), natomiast wydatków certyfikowanych do KE – 1.523.765,3 tys. zł (46% alokacji).

- 4) nie weryfikowały wniosków o płatność w terminie, co negatywnie wpływało na wysokość wydatków przekazanych do certyfikacji; (str. 16)
- 5) nie przeprowadzały prawidłowej kontroli realizowanych projektów poprzez niewykonanie rocznych planów kontroli oraz rocznego wskaźnika kontroli projektów. (str. 19)

Beneficjenci w większości⁷ prawidłowo realizowali projekty – zgodnie z umową o dofinansowanie oraz obowiązującymi przepisami. Podstawą pozytywnej oceny było w szczególności:

- uzyskanie przez beneficjentów w wyniku realizacji projektów zaplanowanych efektów,
- wykonanie zadań w ramach projektów zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym,
- zrealizowanie wydatków zgodnie z przeznaczeniem i obowiązującymi przepisami,
- prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej oraz prawidłowych działań promocyjno-informacyjnych.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- 1) nieprawidłowym wydatkowaniu przez trzech beneficjentów środków w łącznej kwocie 1.650,5 tys. zł, (str. 16-17)
- 2) występowaniu opóźnień w przekazywaniu wniosków o płatność dotyczących dziewięciu badanych projektów, (str. 17-18)
- 3) nieprawidłowym opisie dowodów księgowych w pięciu skontrolowanych projektach, (str. 17)
- 4) nieosiągnięciu w pięciu przypadkach wskaźników rezultatu projektu na poziomie założonym we wniosku o dofinansowanie. (str. 22)

2.2 Uwagi

Minister Edukacji Narodowej – jako Instytucja Pośrednicząca – został zobowiązany m.in. do monitorowania postępów w realizacji priorytetu III PO KL oraz do osiągania jego celów, określonych w formie wskaźników rezultatu i produktu.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli dotychczasowy stopień realizacji finansowej priorytetu III PO KL oraz jego wskaźników wskazuje na potencjalne zagrożenie niewykonania przyjętych założeń.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości wskazują na potrzebę podjęcia przez Ministra Edukacji Narodowej zintensyfikowanych działań zapewniających wykorzystanie środków w ramach priorytetu III PO KL w pełnej wysokości w sposób gwarantujący terminowe osiągnięcie założonych wskaźników realizacji.

W tym celu Minister Edukacji Narodowej powinien w szczególności wzmocnić nadzór nad Ośrodkiem Rozwoju Edukacji – jako wykonującym zadania Instytucji Pośredniczącej II stopnia w zakresie prowadzenia konkursów – oraz egzekwować właściwe przygotowywanie wniosków o dofinansowanie projektów systemowych w celu zminimalizowania zakresu modyfikacji projektów w trakcie realizacji.

Ośrodek Rozwoju Edukacji powinien monitorować realizację rzeczową i finansową projektów konkursowych w celu ich prawidłowej realizacji, zgodnej z zapisami wniosków o dofinansowanie, a także wyeliminować opóźnienia w weryfikacji i zatwierdzaniu wniosków o płatność.

⁷ Ocenę pozytywną otrzymało czterech beneficjentów, natomiast ocenę pozytywną mimo stwierdzonych nieprawidłowości – 12 beneficjentów.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że przyjęte dla priorytetu III wskaźniki produktu i rezultatu⁸ nie pozwalają na rzetelną ocenę, czy w wyniku realizacji projektów systemowych i konkursowych nastąpi: podwyższenie jakości systemu oświaty, wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych, podniesienie jakości systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli, poprawa stopnia powiązania oferty w zakresie kształcenia i szkolenia z potrzebami rynku pracy. System monitorowania PO KL nie umożliwia wskazania zmian o charakterze jakościowym w polskiej edukacji.

Należy podkreślić, że zarówno osiągnięcie celu głównego priorytetu III, jak i celów szczegółowych – niemierzalnych i rozciągniętych w czasie – uzależnione jest od wpływu wielu czynników zewnętrznych. Istotnym problemem, uniemożliwiającym ocenę efektów realizacji projektów, jest fakt niemonitorowania przez beneficjentów oraz Instytucje Pośredniczące wykorzystania nabytej przez uczestników projektów wiedzy, umiejętności i kwalifikacji. Brak jest systemu zbierania danych w tym zakresie. Przeprowadzone przez NIK badania ankietowe wskazują⁹ m.in., że uczestnicy studiów podyplomowych w większości nie znaleźli zatrudnienia w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych, a szkoły np. nie kontynuują wydawania dwujęzycznych gazetek szkolnych, które miały być efektem projektu pn. *Czwarta władza z klasą. Szkolny koncern medialny*, realizowanego przez Wyższą Szkołę Europejską im. Ks. J. Tischnera w Krakowie.

Brak jest również systemu, który pozwalałby zidentyfikować szkoły uzyskujące wsparcie z funduszy unijnych i powiązanie tego faktu m.in. z wynikami egzaminów zewnętrznych do oceny efektywności projektów.

W celu zapewnienia rzetelnej oceny efektywności wydatkowania środków priorytetu III PO KL – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – niezbędne jest opracowanie systemu gromadzącego dane w zakresie beneficjentów ostatecznych zrealizowanych projektów (w tym szkół), co umożliwiłoby ocenę faktycznego wpływu zrealizowanych projektów na podwyższenie jakości systemu oświaty, oraz monitorującego trwałość zrealizowanych projektów oraz wykorzystanie wytworzonych produktów i osiągniętych rezultatów.

⁸ Liczba pracowników nadzoru pedagogicznego, którzy zakończyli udział w projekcie w ramach działania 3.1 Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie (1.280); liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD, tj. edukacyjnej wartości dodanej (30.499); liczba jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały nowe formy i zasady kształcenia nauczycieli (71, tj. 13%); liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w ramach działania 3.3 Poprawa jakości kształcenia w celu uzyskania akredytacji (76, tj. 15%); liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy (144); liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych (100); liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach w ramach Działania 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie (14.500, tj. 15%); liczba kwalifikacji odniesionych do poziomów w Polskich Ramach Kwalifikacji (350); liczba szkół i przedszkoli objętych pilotażem w zakresie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli jako elementu wsparcia (5.840, tj. 20%).

⁹ Szczegółowe wyniki badań ankietowych stanowią załącznik nr 8 do niniejszej *Informacji*.

3.1 Zgodność wdrażanych projektów z założeniami PO KL

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że większość przyjętych do realizacji projektów systemowych¹⁰ i konkursowych¹¹ służyła osiągnięciu celów priorytetu III PO KL, określonych w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013.

1. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje jednak, że określone dla priorytetu III wskaźniki rezultatu i produktu, wyrażone wartościami procentowymi i liczbowymi, nie w pełni są skorelowane z celem głównym i celami szczegółowymi, mającymi charakter jakościowy.

Przyjęte wskaźniki rezultatu nie pozwalają na ocenę, czy w wyniku realizacji projektów w ramach priorytetu III nastąpi: podwyższenie jakości systemu oświaty, wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych, podniesienie jakości systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli, poprawa stopnia powiązania oferty w zakresie kształcenia i szkolenia z potrzebami rynku pracy.

Również przy realizacji pojedynczych projektów beneficjenci nie określili wskaźników osiągnięcia rezultatów, w tym rezultatów miękkich (dotyczących postaw, umiejętności i pewności siebie), oraz sposobu ich pomiaru. We wnioskach o dofinansowanie nie dokonano opisu zmian, jakie zajądą w wyniku wdrożenia projektu, a przede wszystkim – ze względu na specyficzny charakter projektów w ramach PO KL – jakie korzyści osiągną uczestnicy projektu po jego zakończeniu.

We wniosku o dofinansowanie projektu:

- pn. „Uczyć się by działać” beneficjent nie określił wskaźnika osiągnięcia tzw. rezultatów miękkich, tj.: poprawy stanu wiedzy i umiejętności uczniów w zakresie kompetencji posługiwania się językami obcymi, podniesienia kompetencji językowych, wzrostu zainteresowania językami obcymi wśród uczniów i nauczycieli, częstszego wyboru dalszej ścieżki kształcenia związanej z językami obcymi, zwiększenie wiary we własne siły, podniesienie poziomu samooceny, wyższych osobistych i zawodowych aspiracji, pobudzenia do działania w obszarze zawodowym;
- pn. „Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka” nie określono wskaźników osiągnięcia tzw. rezultatów miękkich, nie wskazano, co będzie miarą powodzenia projektu, w tym ilu objętych projektem uczniów i nauczycieli powinno stwierdzić, że podniósł się ich poziom kwalifikacji, wiedzy, samooceny, świadomości możliwości osiągnięcia sukcesu, by uznać, że projekt zakończył się sukcesem, a jego cel został osiągnięty;
- pn. „Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego” nie określono wskaźników osiągnięcia tzw. rezultatów miękkich, tj. zwiększenia świadomości i trafności podejmowanych decyzji edukacyjno-zawodowych przez uczniów należących do różnych grup wiekowych, zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów i ich lepsze przygotowanie do dokonywania wyborów edukacyjnych i zawodowych, podniesienie jakości i zakresu poradnictwa zawodowego realizowanego w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; uniemożliwiła to dokonanie oceny, czy projekt zakończył się powodzeniem, a jego wszystkie cele zostały osiągnięte.

2. Ministerstwo Edukacji Narodowej nie zapewniło prawidłowego naboru projektów¹² w ramach ogłoszonych w 2008 r. konkursów.

Najwyższa Izba Kontroli wskazała, że część projektów, realizowanych w ramach konkursu 1/POKL/3.3.4/08 pn. *Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości* (zwany dalej konkursem

¹⁰ Wykaz projektów systemowych realizowanych w ramach priorytetu III PO KL (według stanu na dzień 30 czerwca 2012 r.) stanowi załącznik nr 6 do niniejszej *Informacji*.

¹¹ Wykaz konkursów ogłoszonych w ramach priorytetu III PO KL (według stanu na dzień 30 czerwca 2012 r.) stanowi załącznik nr 7 do niniejszej *Informacji*.

¹² Krytycznej oceny naborów w ramach czterech ogłoszonych w 2008 r. konkursów (tj. objętych kontrolą NIK), skutkującej wieloma rekomendacjami oznaczonymi jako „krytyczne” i „istotne”, dokonano w raporcie końcowym z badania *Ewaluacja systemu naboru, selekcji i wyboru wniosków o dofinansowanie projektów w konkursach przeprowadzonych w 2008 r. w ramach priorytetu III PO Kapitał Ludzki*, sporządzonym w 2009 r. na zlecenie MEN. (www.efs.men.gov.pl)

1/POKL/3.3.4/08), nie służy osiągnięciu celów priorytetu III PO KL, w tym działania 3.3. *Poprawa jakości kształcenia*, którego celem było zwiększenie zdolności systemu do kształcenia zorientowanego na efekty nauczania i uczenia się. Zrealizowane projekty skierowano do wąskiej grupy docelowej, wskazanej we wniosku o dofinansowanie.

W czterech projektach¹³ spośród 26 wyłonionych w ramach ww. konkursu IP I przyjęła do realizacji i finansowania projekty o łącznej wartości 25.396,3 tys. zł, które były realizowane przez podmioty spoza systemu oświaty i nie były skierowane do nauczycieli i szkół (projektami objęto jedynie uczniów), w związku z czym nie przyczyniły się do podniesienia jakości oferty edukacyjnej szkół oraz do zwiększenia zdolności systemu do kształcenia zorientowanego na efekty nauczania i uczenia się. Szkoły nie były ich uczestnikami (beneficjentami ostatecznymi) – nauczyciele nie otrzymali przygotowania do prowadzenia zajęć rozwijających kompetencje kluczowe, a szkoły – materiałów i pomocy dydaktycznych, które mogłyby służyć do prowadzenia zajęć z innymi uczniami po zakończeniu projektu.

Realizatorem projektu:

- pn. *„Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych”* była spółka akcyjna, a projektem objęto tylko uczniów (nie – szkoły, nauczycieli) szkół ponadgimnazjalnych z terenu trzech województw;
- pn. *„Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE”* była placówka niepubliczna, prowadząca naukę języków obcych, niewpisana do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Urząd Miasta Krakowa; projektem objęto jedynie uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu trzech województw.

W wyniku zamieszczenia w dokumentacji konkursu 1/POKL/3.3.4/08 nieprecyzyjnego zapisu dotyczącego okresu realizacji projektów (nie krótszy niż 3 lata) przyjęto do realizacji sześć projektów¹⁴ na łączną kwotę 59.811,5 tys. zł, które obejmowały różne grupy uczniów w trzyletnim okresie trwania projektów, co było niezgodne z zapisami Planu Działania 2007–2008, według których kryterium „okres realizacji projektów” miał na celu wdrożenie w różnych typach szkół programów rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych w minimalnym cyklu kształcenia.

- Projekt pn. *„Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny”* zakładał przeprowadzenie pilotażu i dwóch edycji projektu, skierowanych do różnych grup uczniów i nauczycieli w okresie trzech lat, co nie zapewniło rozwinięcia umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych w minimalnym trzyletnim cyklu kształcenia;
- W projekcie pn. *„Fascynacje zaklęte w nauce i biznesie – ogólnopolski program rozwoju kompetencji kluczowych w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i przedsiębiorczości dla uczniów gimnazjów”* założono trzy edycje w ciągu trzech lat i rotację uczestników projektu.

IP nie sformułowała w dokumentacji konkursu 1/POKL/3.3.4/08 wymogu opracowania produktów, które mogłyby zostać wykorzystane przez inne podmioty, w wyniku czego czterech beneficjentów we wnioskach o dofinansowanie nie przewidziało wytworzenia żadnych produktów w ramach realizowanego projektu¹⁵.

¹³ Projekty pn.: *Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych* (8.310,9 tys. zł); *Matematyka? Spróbuj e-learningowo! Innowacyjne formy edukacji dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych* (1.660 tys. zł); *Młodzi przedsiębiorcy na start – nowe umiejętności kluczowe uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski Południowo-Wschodniej* (9.282 tys. zł); *Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE* (6.143,4 tys. zł).

¹⁴ Projekty pn.: *Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny* (4.199,7 tys. zł); *Fascynacje zaklęte w nauce i biznesie – ogólnopolski program rozwoju kompetencji kluczowych w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i przedsiębiorczości dla uczniów gimnazjów* (16.691,1 tys. zł); *Akademia kompetencji kluczowych – program rozwoju uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski Wschodniej* (14.163,7 tys. zł); *Odkrywać nieznanne, tworzyć nowe – program rozwijania zainteresowań fizyką* (14.432,1 tys. zł); *Rekiny przedsiębiorczości* (3.256,3 tys. zł); *Każdy może zostać Omnibusem* (7.068,6 tys. zł).

¹⁵ Projekty pn.: *Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych*; *Talk to me! – organizacja alternatywnych zajęć językowych dla młodzieży*; *Akademia kompetencji kluczowych – program rozwoju uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski Wschodniej*; *Każdy może zostać Omnibusem*.

Należy podkreślić, że w ramach działania 3.3 *Poprawa jakości kształcenia* planowano powstanie i wdrożenie ponadregionalnych programów, które przyczynią się do podniesienia oferty edukacyjnej szkół.

Ponadto w umowach o dofinansowanie nie zobowiązano beneficjentów do przekazania na rzecz IP praw autorskich do wytworzonych w ramach projektów produktów, w konsekwencji czego ORE (IP II) napotyka trudności przeniesienia praw autorskich do produktów wytworzonych w ramach zakończonych projektów, np. realizator projektu pn. *Matematyka? Spróbuj e-learningowo! Innowacyjne formy edukacji dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych* odmawiał podpisania umowy o przeniesienie praw autorskich do wytworzonego w projekcie produktu.

IP I przyjęła do realizacji w ramach konkursu 1/POKL/3.3.4/08 10 projektów¹⁶, które w minimalnych zakresie spełniały formalne kryterium obszaru realizacji („uczniowie i szkoły z co najmniej trzech województw”), które miało świadczyć o ponadregionalności. Projekty te nie obejmowały licznych szkół, w wielu województwach, a tym samym nie upowszechniły szeroko nowych rozwiązań.

- Projekt pn. *„Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE”* był realizowany przez beneficjenta (Szkolę Języków Obcych „Mały Rynek” w Krakowie) na terenie woj. małopolskiego, a przez partnerów: Szkołę Języków Obcych LEXIS i firmę GERMANICA – odpowiednio na terenie województw: mazowieckiego i dolnośląskiego; elementem łączącym prowadzone zajęcia przez ww. firmy był udział 95 uczestników (tj. 10,2%) w stażach zagranicznych;
- Projekt pn. *„Uczyć się by działać”* realizowany był na terenie powiatów ościennych trzech województw – śląskiego, małopolskiego i opolskiego.

3. Przyjęto do realizacji i finansowania projekty (systemowe i konkursowe), które nie miały wpływu na realizację wskaźników produktu określonych dla priorytetu III, mimo że w § 2 ust. 2 lit. I *Porozumienia w sprawie realizacji Priorytetu III PO KL* IP I została zobowiązana przez IZ do osiągnięcia celów priorytetu określonych w Programie w formie wskaźników rezultatu i produktu.

Należy wskazać również na wysokie koszty projektów niewpływających na osiągnięcie wskaźników produktu oraz fakt, że wykonanie przyjętych wskaźników jest uzależnione od realizacji nielicznych projektów systemowych.

Na dzień 30 czerwca 2012 r. spośród 40 przyjętych do realizacji projektów systemowych efekty 30 (na łączną kwotę 447.847,5 tys. zł) nie miały wpływu na osiągnięcie zakładanej wartości żadnego wskaźnika produktu określonego w *Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL* dla działań 3.1 *Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie*, 3.2 *Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych*, 3.3 *Poprawa jakości kształcenia*, 3.4 *Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie*.

Wpływ na osiągnięcie wskaźników produktu miały:

- w ramach poddziałania 3.1.1 *Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty* – jeden projekt (pn. *Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego*) na kwotę 338.614,1 tys. zł spośród trzech o łącznej wartości 360.414,1 tys. zł; poddziałania 3.1.2 *Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego* dwa projekty (pn.: *Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły – etap II* oraz *Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły – etap III*) na kwotę 77.912,8 tys. zł spośród czterech o łącznej wartości 94.168,9 tys. zł;

¹⁶ Projekty pn.: *Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE; Każdy może zostać Omnibusem; Matematyka? Spróbuj e-learningowo! Innowacyjne formy edukacji dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych; Talk to me! – organizacja alternatywnych zajęć językowych dla młodzieży; FENIKS – długofalowy program odbudowy, popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach w celu rozwijania podstawowych kompetencji naukowo-technicznych, matematycznych i informatycznych uczniów; Za rękę z Einsteinem Edycja II; Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny; Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka; Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych; Uczyć się by działać.*

- w ramach działania 3.2 *Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych* – dwa projekty (pn.: *Badania dotyczące rozwoju metodologii szacowania wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej* oraz *Badania uwarunkowań zróżnicowania wyników egzaminów zewnętrznych*) na kwotę 32.523,9 tys. zł spośród 14 o łącznej wartości 274.740,6 tys. zł;
- w ramach poddziałania 3.3.1 *Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli* – jeden projekt (pn. *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganium szkół*) na kwotę 55.098,1 tys. zł spośród dwóch o łącznej wartości 55.855,6 tys. zł; poddziałania 3.3.3 *Modernizacja treści i metod kształcenia* trzy projekty (pn.: *Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem jej zgodności z gospodarką opartą na wiedzy*, *Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego* oraz *Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego*) na kwotę 34.550,7 tys. zł spośród 11 o łącznej wartości 124.625 tys. zł;
- w ramach poddziałania 3.4.1 *Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji* – jeden projekt (pn. *Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji*) na kwotę 35.850,3 tys. zł spośród dwóch o łącznej wartości 38.753,8 tys. zł; poddziałania 3.4.2 *Upowszechnienie uczenia się przez całe życie* – żaden projekt spośród czterech o łącznej wartości 73.839,4 tys. zł.

Spośród 14 ogłoszonych konkursów w trzech przyjęto do realizacji projekty na łączną kwotę 704.762,9 tys. zł, które nie miały wpływu na osiągnięcie docelowego wskaźnika produktu dla działań 3.3 *Poprawa jakości kształcenia* i 3.4 *Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie*. Dotyczyły to następujących konkursów:

- 1/POKL/3.3.4/08 *Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości* – 417.792,2 tys. zł;
- 4/POKL/3.4.3/08 *Opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów* – 12.111,3 tys. zł;
- 1/POKL/3.3.4/09 *Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości* – 274.859,4 tys. zł.

3.2 Kwalifikowalność wydatków poniesionych na realizację projektów

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że wydatki poniesione na realizację projektów były w większości przypadków kwalifikowalne. NIK podkreśla jednakże, iż zaangażowanie środków publicznych przewidzianych na realizację zadań w ramach priorytetu III PO KL jest niskie.

Niski stopień zaawansowania finansowego realizowanych projektów, a w konsekwencji niska wartość wydatków zatwierdzonych przez IP I i przekazanych do certyfikacji, stanowi potencjalne zagrożenie niewydatkowania w pełnej wysokości środków UE i niezyskania zakładanych celów.

1. Środki publiczne na finansowanie projektów w ramach priorytetu III PO KL w kwocie 1.006.236.268 euro zostały zmniejszone łącznie o kwotę 262.503,3 tys. euro, tj. 26,1% (do kwoty 743.733 tys. euro), w tym:

- w 2012 r. o 212.500 tys. euro w wyniku trwającego w 2010 r. i 2011 r. przeglądu śródkresowego; środki publiczne pochodzące z ww. zmniejszenia priorytetu III zwiększyły budżet priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*, z przeznaczeniem na realizację dodatkowych działań

w zakresie upowszechniania edukacji przedszkolnej (62.500 tys. euro) oraz wdrożenie koncepcji indywidualizacji nauczania w klasach I-III szkoły podstawowej (150.000 tys. euro);

- w 2013 r. o 50.003,3 tys. euro z przeznaczeniem na projekty realizowane w ramach priorytetu IX. IP I dokonała – za zgodą IZ – znacznych zmian alokacji środków na poszczególne działania i poddziałania, co świadczy o nietrafnym rozpoznaniu potrzeb.

Szczegółowe dane dotyczące zmian alokacji środków przedstawia załącznik nr 5 do niniejszej *Informacji*.

2. W ramach priorytetu III PO KL do dnia 30 czerwca 2013 r. z kwoty 3.386.634,5 tys. zł (równowartość 793.736,3 tys. euro według kursu 4,2667) rozdysponowano 2.729.350,2 tys. zł, tj. 80,6%.

Według danych MRR na dzień 30 czerwca 2013 r. zawarto 454 umowy/decyzje o dofinansowanie na łączną kwotę 2.729.350,2 tys. zł, w tym na realizację: projektów systemowych – 49 umów/decyzji na kwotę 1.248.872,2 tys. zł (83,9% alokacji na ten cel w kwocie 1.488.460,5 tys. zł) oraz projektów konkursowych – 405 umów o dofinansowanie na kwotę 1.480.478 tys. zł (86,4% alokacji w kwocie 1.714.148,2 tys. zł).

Do dnia 30 czerwca 2013 r. zatwierdzono 3.660 wniosków o płatność na kwotę 1.588.667,7 tys. zł, co stanowiło 48% alokacji ogółem przeznaczanej na realizację priorytetu III, natomiast wydatki certyfikowane do KE wyniosły 1.523.765,3 tys. zł, tj. 46% alokacji ogółem.

Liczbę i wartość zawartych umów/decyzji o dofinansowanie oraz liczbę i wartość zatwierdzonych wniosków o płatność – w podziale na działania i poddziałania priorytetu III – przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1

Nr i nazwa działania/ poddziałania	Alokacja		Umowy/decyzje o dofinansowanie		Zatwierdzone wnioski o płatność	
	EUR (tys.)	PLN (tys.)	liczba	wartość (w tys. zł)	liczba	wartość (w tys. zł)
Ogółem priorytet III	793.736,3	3.386.634,5	454	2.729.350,2	3.660	1.588.667,7
3.1. Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie	120.873,6	515.731,4	10	442.032,5	98	180.303,8
3.1.1. Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty	90.329,3	385.408,2	3	314.922,7	52	129.613,1
3.1.2. Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego	30.544,3	130.323,2	7	127.109,8	46	50.690,6
3.2. Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych	68.725,9	293.232,7	14	274.740,7	149	148.739,1
3.3. Poprawa jakości kształcenia	386.844,3	1.650.548,5	276	1.523.386,2	2.592	1.019.835,3
3.3.1. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty systemowe	19.075,0	81.387,1	4	78.855,6	22	15.838,7

Nr i nazwa działania/ poddziałania	Alokacja		Umowy/decyzje o dofinansowanie		Zatwierdzone wnioski o płatność	
	EUR (tys.)	PLN (tys.)	liczba	wartość (w tys. zł)	liczba	wartość (w tys. zł)
3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe	61.218,6	261.201,4	92	256.442,8	886	159.605,9
3.3.3. Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty systemowe	63.343,3	270.266,9	14	208.691,5	164	94.196,0
3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe	243.207,4	1.037.693,2	166	979.396,3	1.520	750.194,8
3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie	132.411,8	564.961,3	125	446.884,8	817	239.415,4
3.4.1. Opracowanie i wdrożenie Krajowego systemu Kwalifikacji	21.091,8	89.992,5	2	38.753,7	21	21.399,7
3.4.2. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie – projekty systemowe	55.745,6	237.849,9	5	205.798,1	83	108.988,6
3.4.3. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe	55.574,3	237.118,9	117	202.333,0	713	109.027,1
3.5. Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	41.750,0	178.134,7	29	42.306,0	4	374,0
Rezerwa	43.130,7	184.025,9	-	-	-	-

Źródło: dane z wykonania PO KL na dzień 30 czerwca 2013 r. (www.efs.gov.pl).

Spośród pięciu priorytetów komponentu centralnego PO KL wykonanie (wartość zatwierdzonych wniosków o płatność i wydatków certyfikowanych do KE) priorytetu III plasuje go na trzeciej pozycji. Wartość alokacji ogółem dla priorytetów komponentu centralnego PO KL oraz jej wykorzystanie na dzień 30 czerwca 2013 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 2

Priorytet	Alokacja ogółem w tys. zł	Wartość zatwierdzonych wniosków o płatność w tys. zł	Wartość wydatków certyfikowanych do KE w tys. zł	Wskaźnik stopnia realizacji
Priorytet I	2.159.758,1	904.408,6	779.020,2	37,0%
Priorytet II	3.208.609,2	1.893.862,0	1.799.641,9	57,7%
Priorytet III	3.386.634,5	1.588.667,7	1.523.765,3	46,0%
Priorytet IV	4.204.264,7	2.190.837,7	2.098.800,1	51,4%
Priorytet V	2.266.017,8	1.041.135,0	989.186,4	44,8%

Źródło: dane z wykonania PO KL na dzień 30 czerwca 2013 r. (www.efs.gov.pl).

3. Na niskie tempo wydatkowania środków miał wpływ długotrwały proces zawierania przez MEN umów z wyłonionymi w ramach konkursów beneficjentami, co z kolei powodowało opóźnienia w realizacji poszczególnych projektów. Przyczyną długotrwałego procesu zawierania umów była m.in. niska jakość wniosków o dofinansowanie, składanych w odpowiedzi na ogłaszane konkursy.

- W wyniku ogłoszonego w dniu 31 marca 2008 r. konkursu 1/POKL/3.3.4/08 pn. „Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości” z 20 beneficjentami podpisano umowy po upływie od 7 do 8,5 miesięcy, z czterema od 10 do 12 miesięcy, a z dwoma po upływie 16 i 20 miesięcy.

Natomiast ORE z przekroczeniem obowiązujących terminów przeprowadzała negocjacje dotyczące kwestii merytorycznych, budżetu projektu, kwoty dofinansowania z wnioskodawcami projektów konkursowych, czego konsekwencją było wydłużenie procesu oceny wniosków oraz zawarcia umów z beneficjentami.

- W pięciu z siedmiu zbadanych projektów w ramach konkursu 6/POKL/3.3.2/09 negocjacje pisemne z wnioskodawcami były prowadzone w okresie od miesiąca do prawie dwu miesięcy, tj. z przekroczeniem obowiązującego 20-dniowego terminu, określonego w „Zasadach dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL” (rozdział 6, pkt 6.12, ppkt 6).

4. Instytucje Pośredniczące nie zapewniły terminowej weryfikacji wniosków o płatność, co negatywnie wpływało na wysokość wydatków przekazanych do certyfikacji.

Okres rozliczania przez MEN końcowych wniosków o płatność projektów systemowych był długotrwały i wynosił od siedmiu do czternastu miesięcy, licząc od daty zakończenia projektu (siedem przypadków), a w pozostałych siedmiu przypadkach – od 1,5 miesiąca do 5,5 miesiąca.

Również ORE nieterminowo weryfikował i zatwierdzał składane przez beneficjentów, realizujących projekty konkursowe, wnioski o płatność.

- W pięciu spośród ośmiu skontrolowanych projektów konkursowych, których rozliczanie IP przekazało do ORE, stwierdzono opóźnienia w weryfikacji i zatwierdzaniu wniosków o płatność/wniosków o płatność końcową od dwóch do 29 dni roboczych. Stanowiło to naruszenie terminów weryfikacji i zatwierdzania wniosku beneficjenta określonych w „Zasadach finansowania PO KL” (rozdział 3, pkt 3.1.5. Weryfikacja i zatwierdzanie wniosku beneficjenta o płatność) oraz podrozdziale 11.1 i 11.4 „Instrukcji wykonawczych IP II” (odpowiednio: w 2011 r. – terminu 20 dni roboczych od dnia wpływu wniosku, w 2012 r. – terminu 20 dni roboczych od dnia wpływu pierwszej wersji wniosku oraz terminu 15 dni roboczych dla każdej kolejnej wersji wniosku).

5. Beneficjenci w większości przypadków wydatkowali środki zgodnie z przeznaczeniem, z zachowaniem zasad określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Nieprawidłowości w powyższym zakresie na łączną kwotę 1.650,5 tys. zł stwierdzono w czterech spośród 21 badanych projektów¹⁷. Dotyczyły one m.in. zlecenia usług:

- które nie były wyszczególnione we wniosku o dofinansowanie, co było niezgodne z warunkami podrozdziału 10 (pkt 2 lit. b) *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*,
- w trybie art. 66 (tj. z wolnej ręki) ustawy Prawo zamówień publicznych (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy), mimo braku przesłanek ustawowych, oraz z pominięciem trybów określonych w tej ustawie, co stanowiło naruszenie *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL* (podrozdział 1 – Podstawowe zasady kwalifikowalności wydatków, pkt 1, lit. g).

6. Beneficjenci – zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie – wyodrębniali rachunek bankowy do obsługi projektów oraz ewidencję księgową wydatków.

W pięciu¹⁸ spośród 21 skontrolowanych projektów stwierdzono nieprawidłowości polegające na opisie dokumentów księgowych niezgodnie z obowiązującymi wymogami *Zasad finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013*.

- *Opisy dowodów księgowych, dokumentujących wydatki w ramach projektu pn. „Nauczyciel zawodu z przyszłością”, nie spełniały wymagań określonych w rozdziale 3.1.3 Zasad finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013, tj.: opisy 18 faktur na łączną kwotę 92,2 tys. zł nie wskazywały wysokości wydatków kwalifikowalnych poszczególnych zadań; opisy trzech faktur na łączną kwotę 72,4 tys. zł nie zawierały informacji o zastosowaniu przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych; opisy 61 list płac, wraz z rachunkami, na łączną kwotę 1.068,1 tys. zł nie zawierały informacji o poprawności formalnej i rachunkowej.*
Również opisy dowodów księgowych w ramach projektu „DIAPREZAMUS – pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży” nie spełniały wymagań „Zasad finansowania PO KL 2007–2013”, tj.: opisy 5 list płac, na łączną kwotę 29,5 tys. zł, wraz z rachunkami stanowiącymi postawę sporządzenia tych list, nie zawierały informacji o zastosowaniu ustawy Prawo zamówień publicznych; opisy 22 list płac, na łączną kwotę 376,5 tys. zł, wraz z rachunkami stanowiącymi postawę sporządzenia tych list, nie zawierały informacji o poprawności formalnej i rachunkowej.
- *Realizator projektu pn. „Uczyć się by działać” nie zapewnił prawidłowego opisu dokumentów księgowych na łączną kwotę 307,7 tys. zł, które nie zawierały potwierdzenia o poprawności formalnej i rachunkowej; natomiast na dowodach księgowych na łączną kwotę 16,7 tys. zł brak było numeru umowy, tytułu projektu, nazwy zadania, kwoty kwalifikowalnej oraz informacji, że projekt jest współfinansowany z EFS.*

7. W dziewięciu¹⁹ na 21 skontrolowanych projektów beneficjenci nieterminowo składali wnioski o płatność, uzasadniając ten fakt m.in. krótkim terminem na sporządzenie wniosków, dużą liczbą dokumentów księgowych oraz niedostosowaniem do potrzeb systemem księgowym. Zgodnie z zawartymi umowami/decyzjami o dofinansowanie projektów wnioski o płatność powinny być złożone w terminie 10 dni od zakończenia okresu rozliczeniowego.

- *Realizator projektu pn. „Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem jej zgodności z gospodarką opartą na wiedzy” wszystkie wnioski o płatność złożył po terminie, tj. od 141 do 385 dni później.*

¹⁷ Dwa projekty systemowe realizowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (łączna kwota nieprawidłowości – 1.629,5 tys. zł), projekt realizowany przez: Uniwersytet Śląski (18,4 tys. zł) i Szkołę Języków Obcych „Mały Rynek” w Krakowie (2,6 tys. zł).

¹⁸ Dot. projektów pn.: *Uczyć się by działać, Nauczyciel zawodu z przyszłością, DIAPREZAMUS – pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży, Vademecum Talentu – zintegrowana ocena predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów, Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego.*

¹⁹ Dot. projektów pn.: *Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem jej zgodności z gospodarką opartą na wiedzy, Wdrożenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Pilotaż nowych egzaminów gimnazjalnych oraz sprawdzianu dla klas VI, Badania dotyczące podnoszenia jakości narzędzi systemu egzaminów zewnętrznych, Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły – etap II, Uczyć się by działać, Studia podyplomowe – praktyczne nauczanie zawodu, DIAPREZAMUS – pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży, Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka.*

- Realizator projektu pn. „Pilotaż nowych egzaminów gimnazjalnych oraz sprawdzianu dla klas VI” nie złożył wniosków o płatność za pierwsze cztery kwartały realizacji projektu (IV kwartał 2007 r. i I-III kwartał 2008 r.). Dopiero w dniu 17 czerwca 2009 r. złożono wniosek o płatność, obejmujący pierwszy pięć kwartałów realizacji projektu, przy czym był on opóźniony – w stosunku do ostatniego kwartału objętego rozliczeniem – o 154 dni. Beneficjent nie złożył również wniosku za I kwartał 2009 r.; w dniu 24 września 2009 r. złożono wniosek za I półrocze 2009 r., przy czym był on opóźniony – w stosunku do ostatniego kwartału objętego rozliczeniem – o 72 dni. Również kolejne trzy wnioski o płatność nie obejmowały kwartalnych okresów realizacji projektu i złożone zostały z opóźnieniem wynoszącym odpowiednio: 46, 29, 28 dni. Dopiero w ostatnim roku realizacji projektu (2010 r.) Beneficjent wywiązywał się z obowiązku składania wniosków o płatność w terminie.

8. MEN, a następnie ORE nie określiły wymagań/zasad wspierających racjonalne i efektywne wydatkowanie środków publicznych w ramach priorytetu III PO KL.

Instytucje Pośredniczące nie dokonały uszczegółowienia zasad wyboru projektów w zakresie kwotowego lub procentowego określenia kosztu dofinansowania przypadającego na jednego uczestnika projektu, mimo że – zgodnie z *Zasadami wyboru projektów w ramach PO KL* – w zakresie nieuregulowanym przez *Zasady rozstrzygnięcia w kwestiach wątpliwych* dokonuje Instytucja Pośrednicząca, która jednocześnie ponosi odpowiedzialność za podjęte decyzje. W szczególności, instytucja organizująca konkurs (IOK) ma prawo uszczegółwić w dokumentacji konkursowej pewne zapisy dotyczące organizowanego konkursu, o ile nie stoi to w sprzeczności z regulacjami zawartymi w niniejszym dokumencie oraz z przyjętymi przez Komitet Monitorujący PO KL kryteriami wyboru projektów.

- W ramach konkursu: 2/POKL/3.3.2/08 pn. „Uruchomienie nowego typu studiów podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych” finansowano projekty, w których koszt jednego uczestnika studiów wynosił od 3,9 tys. zł do 13,4 tys. zł; 3/POKL/3.4.3/08 pn. „Opracowanie i wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego” – od 3,4 tys. zł do 23 tys. zł; 6/POKL/3.3.2/09 pn. „Przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyk przez studentów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela” od 2,2 tys. zł do 15,7 tys. zł.

Należy podkreślić, że koszty przypadające na jednego uczestnika, realizowanych od 2008 r. ze środków EFS projektów polegających na uruchomieniu studiów podyplomowych, były znacznie wyższe (nawet czterokrotnie) od kosztów studiów podyplomowych oferowanych odpłatnie przez uczelnie w roku akademickim 2012/2013.

MEN – jako instytucja organizująca konkursy – nie opracowała szczegółowych kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie projektów oraz wytycznych/wskazówek dotyczących opiniowania wniosków m.in. w zakresie określenia maksymalnego wskaźnika procentowego kosztów zarządzania projektem w stosunku do łącznych kosztów projektu.

- Koszty zarządzania: 17 projektów o wartości jednostkowej do 500 tys. zł stanowiły od 4,5% do 63,8% kosztów ogółem, przy czym w trzech przypadkach wyniosły powyżej 40%; 44 projektów o wartości jednostkowej powyżej 500 tys. zł do 1 mln zł łącznie stanowiły od 9,7% do 63,9%, w tym w 21 przypadkach wyniosły powyżej 30%; 57 projektów o wartości jednostkowej od 1 mln zł do 2 mln zł łącznie stanowiły od 11,2% do 44%, przy czym w 20 przypadkach wyniosły powyżej 30%; 60 projektów o wartości jednostkowej od 2 mln zł do 5 mln zł łącznie stanowiły od 5,4% do 45%, w tym w 38 przypadkach wyniosły powyżej 20%; 52 projektów o wartości jednostkowej powyżej 5 mln zł stanowiły od 3,7% do 31,8%, przy czym w 16 przypadkach wyniosły powyżej 20%.

Należy wskazać, że MRR dopiero od 1 stycznia 2011 r. wprowadziło w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* wymogi dotyczące wysokości kosztów zarządzania, według których łączna wartość kosztów zarządzania projektem nie może przekroczyć: 30% wartości projektu w przypadku projektów o wartości nieprzekraczającej 500 tys. zł, 25% wartości projektu w przypadku projektów o wartości powyżej 500 tys. do 1 mln zł łącznie; i odpowiednio 20% powyżej 1 mln i do 2 mln zł łącznie; 15% powyżej 2 mln i do 5 mln zł łącznie; 10% powyżej 5 mln zł.

9. Zarówno MEN (jako IP I), jak i ORE (IP II) nie wykonały rocznych planów kontroli oraz rocznego wskaźnika kontroli projektów, co było niezgodne z pkt 9.1 rozdziału 9 *Zasad kontroli w ramach PO KL 2007-2013* zobowiązujących do przeprowadzenia kontroli przynajmniej 30% liczby projektów realizowanych w danym roku w ramach poszczególnych działań/poddziałów.

- W latach 2008–2010 IP I zaplanowała przeprowadzenie 79 kontroli projektów realizowanych w ramach PO KL. Zrealizowano 42 (53,8%) kontrole, w tym: w 2008 r. zrezygnowano z zaplanowanych kontroli ze względu na niski stopień realizacji projektów, a w zamian przeprowadzono kontrolę doraźną dziewięciu projektów realizowanych przez CKE; w 2009 r. przeprowadzono 13 kontroli z 20 zaplanowanych (65%), w tym nie objęto kontrolą projektów w ramach działania 3.1 Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie i 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, a w ramach działań 3.2 Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych i 3.3 Poprawa jakości kształcenia skontrolowano odpowiednio 50% i 20% projektów; w 2010 r. przeprowadzono 29 z 55 zaplanowanych kontroli (52,7%), w tym kontrolą objęto w ramach działania 3.1 Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie – 40% projektów, działania 3.2 Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych – 30%, działania 3.3 Poprawa jakości kształcenia – 10%, działania 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie – 33%.
- W 2011 r. IP II nie przeprowadziła 27 z planowanych 65 kontroli, tj. 41,5%. Ponadto w 2011 r. ORE nie objął kontrolą na miejscu (w siedzibie beneficjenta) 30% liczby realizowanych w 2011 r. projektów w ramach Działów 3.3 Poprawa jakości kształcenia i 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie – przeprowadzono tylko 34 i 7 kontroli projektów, co stanowiło odpowiednio: 20,6% i 14,3% realizowanych projektów (165 i 49). Do końca II kwartału 2012 r. nie zrealizowano kontroli sześciu projektów przechodzących z 2011 r.

Ponadto ORE – jako IP II – powierzyło w latach 2011–2012 dwóm podmiotom zewnętrznym realizację kontroli projektów konkursowych na miejscu i wizyt monitoringowych, co było niezgodne z zapisem § 16 ust. 1 Porozumienia z MEN z dnia 25 lipca 2011 r., OSZiK i *Instrukcjami wykonawczymi*, które nakładały obowiązek wykonywania czynności kontrolnych tylko na IP II. Również w *Zasadach kontroli w ramach PO KL 2007–2013* określono, że kontrole projektów konkursowych na miejscu przeprowadza IP II. ORE ponadto nie wprowadziło w *Opisie Sytemu Zarządzania i Kontroli Instytucji Pośredniczącej i Instytucji Pośredniczącej II stopnia* (OSZiK) i *Instrukcjach wykonawczych* zasad weryfikacji i nadzoru prawidłowości tych kontroli.

3.3 Efekty realizacji projektów w aspekcie osiągnięcia celów priorytetu III PO KL

Najwyższa Izba Kontroli ocenia dotychczasowe efekty realizacji priorytetu III PO KL jako niezadowolające.

1. Do dnia 30 czerwca 2012 r. zakończyła się realizacja 88 projektów konkursowych oraz 15 projektów systemowych.

Według danych z Krajowego Systemu Informacji na I półrocze 2012 r. w działaniach w celu realizacji projektów uczestniczyło 417.397 osób, z czego zakończyło – 158.376, przerwało – 18.898, kontynuowało – 240.123. W grupie 417.397 osób bezrobotni stanowili 0,1% (612 osób), osoby nieaktywne zawodowo – 84,5% (352.519), zatrudnieni – 15,4% (64.266).

Kategorie podmiotów wymienione w Krajowym Systemie Informacji nie pozwalają na wyróżnienie np. szkół, które stanowią beneficjentów ostatecznych projektów, co uniemożliwia identyfikowanie jednostek organizacyjnych systemu oświaty uzyskujących wsparcie z funduszy unijnych i powiązanie tego faktu, np. z wynikami egzaminów zewnętrznych do oceny efektywności projektów.

W trakcie realizacji było 25 projektów systemowych, w tym sześć przewidzianych do zakończenia w 2012 r., 12 w 2013 r., trzy w 2014 r. oraz cztery w 2015 r. Ponadto w Planie działania na 2012 r. przewidziano realizację pięciu projektów systemowych o łącznej wartości 218.300 tys. zł, z przewidywanym terminem zakończenia w 2015 r., oraz jednego – o wartości 13.200 tys. zł, z terminem zakończenia w 2014 r.

Stwierdzono, że IP I dokonywała licznych zmian koncepcji realizacji projektów, w tym terminów, wartości dofinansowania i beneficjentów. Zakres wprowadzanych zmian wskazuje na niepełne rozpoznanie – na etapie opracowywania założeń projektów systemowych – potrzeb i możliwości ich realizacji. Przekazywanie do realizacji projektów systemowych kolejnym beneficjentom wpływało niekorzystnie przede wszystkim na terminy zakończenia projektów, a w konsekwencji na opóźnienie osiągnięcia zakładanych celów.

Od początku wdrażania priorytetu III do 30 września 2012 r. spośród 40 zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji projektów systemowych dokonano zmian beneficjentów dla 14 projektów, terminów realizacji dla 17 projektów i środków finansowych na realizację 21 projektów, w tym dla 11 projektów zmniejszenie wyniosło 55.534,7 tys. zł, a zwiększenie – dla 10 o 27.151,9 tys. zł; tylko w 13 projektach nie dokonywano żadnych modyfikacji.

Szczegółowe dane dotyczące zmian projektów systemowych zawiera załącznik nr 6 do niniejszej *Informacji*.

2. Stopień realizacji wskaźników produktu, określonych dla poszczególnych celów szczegółowych, był niski. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu i produktu określone dla celów szczegółowych priorytetu III PO KL przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela nr 3

Cel szczegółowy nr 1 – Wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych oraz ich wykorzystanie w polityce edukacyjnej i zarządzaniu oświatą		
	wartość docelowa	wartość osiągnięta
wskaźnik rezultatu:		
wykonanie Planu Działań dotyczącego wzmocnienia zdolności do monitorowania, ewaluacji i badań, podzielonego na etapy podlegające monitorowaniu	95%	55,68%
odsetek szkół, oceniających jakość własnej pracy z wykorzystaniem wskaźnika EWD	80%	29,02%
odsetek szkół i placówek objętych zmodernizowanym systemem nadzoru pedagogicznego	45%	8,41%
wskaźniki produktu:		
liczba projektów analitycznych i badawczych	10	4
liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD	30499	10154
liczba pracowników nadzoru pedagogicznego, którzy zakończyli udział w projekcie	1280	882
Cel szczegółowy nr 2 – Podniesienie jakości systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli		
wskaźnik rezultatu:		
odsetek jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały nowe formy i zasady kształcenia nauczycieli	13%	12,36%
odsetek jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które uzyskały akredytację	15%	2,0%
odsetek szkół objętych pilotażem w zakresie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli jako elementu wsparcia szkół	20%	0%

wskaźniki produktu:		
liczba jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały nowe formy i zasady kształcenia nauczycieli	71	66
liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w ramach priorytetu w celu uzyskania akredytacji	76	50
liczba szkół i przedszkoli objętych pilotażem w zakresie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli jako elementu wsparcia szkół	5840	0
Cel szczegółowy nr 3 – Poprawa stopnia powiązania oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia i szkolenia z potrzebami rynku pracy, w szczególności poprzez dostosowanie programów i materiałów dydaktycznych oraz poprzez wprowadzenie nowych form doskonalenia nauczycieli w przedsiębiorstwach		
wskaźniki rezultatu:		
odsetek obowiązujących podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, które zostały zweryfikowane w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy	100%	143,75%
odsetek nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu uczestniczący w trwającym co najmniej dwa tygodnie doskonaleniu zawodowym w przedsiębiorstwach w stosunku do ogólnej liczby tych nauczycieli	15%	12,33%
wskaźniki produktu:		
liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy	144	207
liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych	100	64
liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach	14500	5910
Cel szczegółowy nr 4 – Opracowanie i wdrożenie Krajowych Ram Kwalifikacji i Krajowego Systemu Kwalifikacji oraz upowszechnienie uczenia się przez całe życie		
wskaźnik rezultatu: wykonanie Planu Działań w zakresie opracowania Krajowych Ram Kwalifikacji, powiązanego z Europejskimi Ramami Kwalifikacji i zapewnienia ich spójności z Krajowym Systemem Kwalifikacji oraz opracowania i wdrożenia Krajowego Systemu Kwalifikacji	100%	51,94%
wskaźnik produktu: liczba kwalifikacji odniesionych do poziomów w Polskich Ramach Kwalifikacji	350	32

Źródło: dokument pn. „Korekta sprawozdania z realizacji Priorytetu III w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013” (www.men.gov.pl).

NIK zwraca uwagę na zagrożenia, zważywszy na stopień realizacji wskaźników oraz na okres trwania obecnej perspektywy finansowej, w osiągnięciu m.in. następujących wskaźników produktu:

- liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD – do 31 grudnia 2012 r. powyższy wskaźnik osiągnął wartość 10.154 szkół przy wartości docelowej – 30.499 szkół, a z przeprowadzonej przez IP I analizy wynika, że wartość wskaźnika możliwa do osiągnięcia do końca 2015 r. wynosi 19.000, tj. 62,3% wartości docelowej;
- liczba kwalifikacji odniesionych do poziomów w Polskich Ramach Kwalifikacji;
- liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w ramach Priorytetu w celu uzyskania akredytacji;

- liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach;
- liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych.

3. W wyniku realizacji projektów zostały w większości przypadków osiągnięte zakładane rezultaty. Efekty, uzyskane w wyniku realizacji 21 projektów objętych kontrolą, zostały przedstawione w załączniku nr 4 do niniejszej *Informacji*.

Zakładanych rezultatów twardych nie osiągnięto w pięciu²⁰ spośród 21 objętych kontrolą projektów, co m.in. skutkowało zwrotem przez beneficjentów środków poprzez rozliczenie projektu pod względem finansowym w zależności od stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu.

- Realizator projektu pn. „Nauczyciel z zawodu z przyszłością” nie osiągnął zakładanego rezultatu, tj. studia podyplomowe ukończyły 264 osoby (tj. 67,4% spośród planowanych 392) w wyniku czego – na wezwanie IP II – dokonał zwrotu środków w kwocie 254,1 tys. zł oraz zapłaty odsetek w wysokości 3,3 tys. zł;
- Realizator projektu pn. „Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny” nie osiągnął trzech spośród 10 wskaźników rezultatów twardych, tj. Projektem objęto 684 uczniów (o 72 mniej niż zaplanowano; 90,48% planu) oraz 114 nauczycieli (o 12 mniej niż zaplanowano; 90,48% planu); powstało 114 projektów gazetek internetowych („szkolnych koncertów medialnych”), tj. o 12 mniej niż zaplanowano (90,48% planu). W związku z uczestnictwem w projekcie mniejszej liczby zespołów redakcyjnych (o 12) IP II zastosowała zasadę proporcjonalności, co skutkowało koniecznością zwrotu przez beneficjenta środków w kwocie 90,6 tys. zł.
- W wyniku realizacji projektu pn. „Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka” nie osiągnięto wskaźnika rezultatu twardego pn. liczba uczniów, którzy skorzystali z pozalekcyjnych zajęć matematyki – spośród 324 uczniów w zajęciach uczestniczyło 305 (tj. 94,1%). W związku z nieosiągnięciem wskaźnika IP II zakwestionowała kwotę wydatków w wysokości 27 tys. zł.

4. Zarówno IP, jak i beneficjenci nie monitorowali wykorzystania nabytej przez uczestników projektów wiedzy, umiejętności i kwalifikacji. Tym samym brak jest informacji, czy realizacja projektów przyczyniła się do rozwiązania zdiagnozowanych we wniosku o dofinansowanie problemów.

- We wnioskach o dofinansowanie projektów, dotyczących uruchomienia studiów podyplomowych, wskazywano jako zdiagnozowany problem niedobór nauczycieli przedmiotów zawodowych. Jednakże tylko realizator projektu pn. „Profesjonalna kadra – studia podyplomowe przygotowujące do nauczania przedmiotów zawodowych” zadeklarował, iż 268 uczestników studiów podyplomowych podejmie pracę w edukacji wspierając rozwój szkół zawodowych, jednakże nie posiadał aktualnych danych, potwierdzających osiągnięcie tego wskaźnika rezultatu twardego (dane z dnia 28 maja 2011 r. wskazywały na podjęcie pracy przez 68 osób; natomiast przeprowadzone badania ankietowe przez NIK wskazują, że w dacie ich prowadzenia nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 179 osób, tj. 84,4%, które wzięły udział w badaniu).

W toku kontroli realizacji pięciu projektów, polegających na uruchomieniu studiów podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych, NIK przeprowadziła badania ankietowe w celu ustalenia, jaka część ich uczestników podjęła pracę zgodnie z kierunkiem studiów.

W *Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL* (priorytet III) podkreślono bowiem, że wzrost gospodarczy oraz poprawa zatrudnienia nie są możliwe bez zwiększenia skali inwestycji w system oświaty oraz podniesienia efektywności kształcenia.

²⁰ Projekty pn.: *Nauczyciel z zawodu z przyszłością, Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny, Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka, Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, Profesjonalna kadra – studia podyplomowe przygotowujące do nauczania przedmiotów zawodowych, Wdrożenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.*

Spośród 2.574 uczestników studiów podyplomowych na ankietę odpowiedziało 1.040 osób (40,4%). Z grupy 1.040 osób – 735 podjęło starania o pracę, z czego 314 ją uzyskało, a 236 kontynuowało w dacie prowadzenia badań ankietowych.

Wyniki badań wskazały, że nie pracowały w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych (zgodnie z kierunkiem ukończonych studiów podyplomowych) 804 osoby (77,3%), które wzięły udział w badaniu ankietowym. W ocenie NIK nieuzyskanie zatrudnienia w krótkim czasie po zakończeniu studiów podyplomowych zwiększa prawdopodobieństwo nieuzyskania go w okresie późniejszym, wraz z upływem czasu, utratą zdobytej wiedzy i umiejętności.

Badania ankietowe przeprowadzono również wśród uczestników projektu pn. *Czwarta władza z klasą. Szkolny koncern medialny*.

Wyniki badań wskazują, że 60% nauczycieli (opiekunów gazetek szkolnych) nie kontynuuje z innymi członkami zespołów redakcyjnych prac nad redagowaniem gazetek szkolnych, a w przypadku 76% szkół – tytuły gazetek szkolnych nie są wydawane.

Szczegółowe wyniki badań ankietowych stanowi załącznik nr 8 do niniejszej *Informacji*.

5. Do dnia zakończenia kontroli w MEN i ORE (tj. 16 listopada 2012 r.) nie udostępniono efektów zrealizowanych projektów poprzez utworzenie bazy danych w zakresie wygenerowanych produktów, w tym programów, narzędzi diagnostycznych, materiałów metodycznych celem ich udostępniania i wykorzystania przez innych użytkowników.

W raporcie końcowym z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego pt. *Komplementarność działań realizowanych w obszarze oświaty w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*²¹, sporządzonego na zlecenie MEN, rekomendowano utworzenie takiej bazy w okresie jesień 2010/zima 2011. W przedmiotowym raporcie podkreślono, że stworzenie tematycznej bazy narzędzi – produktów (m.in. programów nauczania lub rozwijania określonych umiejętności, narzędzi diagnostycznych, programów kształcenia praktycznego, itp.) wypracowanych w ramach projektów służyłoby popularyzacji wypracowanych rozwiązań i zapobieżeniu ponownemu finansowaniu jednakowych rozwiązań, a także pozwoliłoby na publiczną ocenę użyteczności i skuteczności wypracowanych rozwiązań m.in. w formie forum wymiany ocen, opisu wykorzystania, na temat ww. narzędzi.

Należy podkreślić, że dopiero 30 maja 2012 r. podpisano Regulamin zasobów (korzystania z wyszukiwarki zasobów) www.zasobyip2.ore.edu.pl, określający zasady przyjmowania do publikacji i publikowania na portalu produktów powstałych w wyniku realizacji projektów konkursowych. Natomiast w odpowiedzi z dnia 12 sierpnia 2013 r. na wystąpienie pokontrolne Minister Edukacji Narodowej poinformował, że narzędzie w postaci bazy danych zostało utworzone i udostępnione zarówno na poziomie IP I (tj. MEN) – od stycznia 2013 r., jak i IP II (tj. ORE) – od czerwca 2013 r.

6. Instytucje Pośredniczące i beneficjenci podejmowali działania informacyjno-promocyjne m.in. poprzez: umieszczanie logotypów PO KL oraz EFS na dokumentach dotyczących projektów (materiałach promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych), a także na sprzęcie finansowanych w ramach projektu oraz budynkach i pomieszczeniach, w których prowadzony był projekt.

²¹ Raport dostępny na: www.ewaluacja.gov.pl

4.1 Przygotowanie kontroli

Kontrolę planową pn. *Realizacja projektów edukacyjnych w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* poprzedziła kontrola rozpoznawcza przeprowadzona w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, w której skontrolowano realizację projektu pn. *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów*.

W wyniku realizacji projektu osiągnięte zostały przez beneficjenta w większości wskaźniki tzw. rezultatów twardych, tj. m.in.: cztery programy nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na poszczególnych etapach edukacji w formie zajęć pozalekcyjnych, poradnik metodyczny *Pierwsza Pomoc przedmedyczna, dwie wersje arkuszy diagnostycznych badających poziom kompetencji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej (przed i po realizacji projektu)*.

W wyniku kontroli NIK pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, oceniła realizację projektu przez APS.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- 1) niepełnej realizacji założeń określonych we wniosku o dofinansowanie w zakresie:
  - osiągnięcia wskaźnika tzw. rezultatu twardego pn. liczba uczniów objętych projektem,
  - zachowania liczby szkół z poszczególnych województw (po 15) objętych projektem,
  - zawarcia umowy z osobą posiadającą doświadczenie w rozliczaniu projektów;
- 2) nierzetelnym sporządzeniu raportu końcowego z realizacji projektu;
- 3) poniesieniu wydatków z naruszeniem *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* na kwotę 4,2 tys. zł;
- 4) nieterminowym ujęciu we wniosku o płatność wydatku w kwocie 9 tys. zł;
- 5) niewłaściwym nadzorze nad realizacją projektu przez Kierownika Projektu w zakresie zarządzania ryzykiem.

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W wystąpieniach pokontrolnych, przy dokonywaniu ogólnej oceny skontrolowanej działalności²², zastosowano oceny pozytywne oraz oceny pozytywne mimo stwierdzonych nieprawidłowości (oceny negatywne nie wystąpiły).

Ocenę pozytywną stosowano wówczas, gdy nie zostały stwierdzone zasadnicze nieprawidłowości, a stwierdzone nieprawidłowości miały tylko charakter formalny, nie powodując negatywnych następstw merytorycznych i finansowych dla kontrolowanej działalności i nie naruszając przepisów prawnych.

Ocenę pozytywną mimo stwierdzonych nieprawidłowości stosowano wówczas, gdy stwierdzone zostały zasadnicze nieprawidłowości, a przy stwierdzeniu nieprawidłowości finansowych nie został przekroczony próg istotności (5% ogólnej kwoty wydatkowanych środków z próby objętej kontrolą).

²² Najwyższa Izba Kontroli stosuje trzypięciową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

Do kategorii nieprawidłowości „zasadniczych” w realizacji projektów i działań/poddziałań zaliczono:

- nieprawidłową organizację i przeprowadzanie konkursów;
- naruszenie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych oraz zasady konkurencyjności mające wpływ na wynik postępowania;
- rozliczenie przez beneficjenta we wnioskach o płatność wydatku niekwalifikowalnego;
- niezachowanie harmonogramu realizacji projektu określonego we wniosku o dofinansowanie projektu;
- niezachowanie harmonogramu płatności określonego w umowie dofinansowania projektu;
- nieosiągnięcie zakładanych efektów projektu.

W wyniku kontroli skierowano do beneficjentów 15 wystąpień pokontrolnych, do których trzy podmioty (Uniwersytet w Białymstoku, Centralna Komisja Egzaminacyjna oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji) zgłosiły 13 zastrzeżeń, z czego Zespoły Orzekające Komisji Rozstrzygającej NIK uwzględniły w całości cztery, dwa – w części, a siedem – oddaliły.

Minister Edukacji Narodowej do wystąpienia pokontrolnego zgłosił 29 zastrzeżeń, z których Kolegium NIK uwzględniło w całości trzy, dwa – w części, a 24 – oddaliło.

W wyniku kontroli sformułowano ogółem 21 wniosków pokontrolnych, w tym do: Ministra Edukacji Narodowej – pięć, Ośrodka Rozwoju Edukacji – sześć, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej – dwa, beneficjentów realizujących projekty konkursowe – osiem.

Na dzień 20 sierpnia 2013 r. dziewięć wniosków nie zrealizowano, siedem – było w trakcie realizacji, a pięć – zrealizowano, w tym dotyczących:

- 1) dostosowania wewnętrznych procedur (*Opisu Systemu Zarządzania i Kontroli oraz Instrukcji wykonawczych*) w zakresie zlecenia oraz nadzoru nad kontrolami projektów konkursowych przez podmioty zewnętrzne,
- 2) dokonania – w porozumieniu z IP – korekty wniosków o płatność poprzez obniżenie wydatków w ramach projektu „Nauczyciel zawodu z przyszłością” o kwotę wydatków niekwalifikowalnych,
- 3) odprowadzenia do ZUS zaległych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (wraz z odsetkami) z tytułu realizacji dwóch umów o dzieło zawartych w ramach realizacji projektu „Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE” oraz skorygowanie deklaracji,
- 4) dokonania – w porozumieniu z IP – korekty wniosków o płatność złożonych w ramach realizacji projektu „Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE”,
- 5) poinformowania NIK o liczbie uczestników projektu, którzy podjęli pracę w placówkach edukacyjnych w charakterze nauczycieli przedmiotów zawodowych.

W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości finansowe w łącznej kwocie 1.650,5 tys. zł, w tym:

- finansowe skutki nieprawidłowości na szkodę budżetu Unii Europejskiej – 1.396,1 tys. zł,
- kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 246,4 tys. zł,
- kwoty wydatkowane w następstwie działań stanowiących naruszenie prawa – 8 tys. zł (str. 19).

Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami, ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK, a także jednostek NIK przeprowadzających kontrolę

Lp.	Nazwa jednostki	Kierownik jednostki	Ocena	Jednostka NIK przeprowadzająca kontrolę
1.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Krystyna Szumilas	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
2.	Ośrodek Rozwoju Edukacji	Piotr Dmochowski-Lipski	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
3.	Centralna Komisja Egzaminacyjna	Artur Gałęski	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
4.	Uniwersytet w Białymstoku	prof. dr hab. Leonard Etel	pozytywna	
5.	Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Mirosław Kamiński	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Gdańsku
6.	Level Sp. z o.o.	Maciej Mol	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Katowicach
7.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
8.	Szkoła Języków Obcych „Mały Rynek”	Dorota Daszkiewicz	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Krakowie
9.	Wyższa Szkoła Europejska im. ks. J. Tischnera	dr hab. Marek Pałasiński	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
10.	Krakowska Akademia im. A. Frycza Modrzewskiego	prof. dr hab. Jerzy Malec	pozytywna	
11.	Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie	prof. dr hab. Marek Żmigrodzki	pozytywna mimo stwierdzonej nieprawidłowości	Delegatura NIK w Lublinie
12.	Centrum Euroedukacji Sp. z o.o. w Lublinie	Tomasz Kuźma	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	
13.	Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Opolu	Ryszard Dziubanowski	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Opolu
14.	Uniwersytet Rzeszowski	prof. dr hab. Aleksander Bobko	pozytywna	Delegatura NIK w Rzeszowie
15.	Instytut Wspierania Rozwoju Oświaty	Józefa Biernacka	pozytywna	
16.	ECORYS Polska Sp. z o.o.	Radosław Piontek	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Delegatura NIK w Warszawie

Wykaz najważniejszych aktów normatywnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1223, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, ze zm.).
5. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) Nr 1260/1999 (Dz. U. UE L 210 z 31 lipca 2006 r., s. 25).
6. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 284/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) Nr 1083/2006 ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w odniesieniu do niektórych przepisów w zakresie zarządzania finansowego (Dz. Urz. UE 94 z dnia 8 kwietnia 2009 r.).
7. Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z dnia 27 grudnia 2006 r., s. 1).
8. Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31 lipca 2006 r., s. 12).
9. Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2007 r. i przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 2/2008 z dnia 3 stycznia 2008 r.
10. System Realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (wersja z 10 września 2007 r. i późniejsze).
11. Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (wersja z 9 lipca 2007 r. i późniejsze).

Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Charakterystyka stanu prawnego

1. System wdrażania środków UE, przyznanych Polsce na lata 2007–2013, charakteryzuje się trzema poziomami: koordynacja, zarządzanie, wdrażanie i jest oparty na: Instytucjach Zarządzających, Instytucjach Pośredniczących I stopnia, Instytucjach Pośredniczących II stopnia, Instytucji Audytowej, Instytucji Certyfikującej.

Zadania z zakresu koordynacji i zarządzania wykonuje m.in. minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego (IZ). Ponadto Minister Rozwoju Regionalnego certyfikuje na rzecz Komisji Europejskiej prawidłowość poniesienia wydatków w ramach programów operacyjnych. Instytucja Certyfikująca (IC) w zakresie pełnionej funkcji jest komórką niezależną od komórek wykonujących funkcje IZ. Instytucja Audytowa (IA) weryfikuje skuteczność działania systemu zarządzania i kontroli PO KL poprzez przeprowadzanie audytów w IZ, IP I, IP II oraz IC.

Za wdrażanie priorytetu III – jako IP I – odpowiada Minister Edukacji Narodowej, który z dniem 1 sierpnia 2011 r. część zadań związanych z wdrażaniem priorytetu III przekazał do realizacji Ośrodkowi Rozwoju Edukacji (IP II).

2. Kierunki wsparcia ze środków finansowych dostępnych z budżetu UE w perspektywie finansowej 2007–2013 w ramach EFRR, EFS oraz FS zostały określone w Narodowej Strategii Spójności – Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013, zaakceptowanych przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r., i zatwierdzone decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 maja 2007 r.

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki*, opracowany przez stronę polską, zatwierdzony został decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2007 r. i przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 2/2008 z dnia 3 stycznia 2008 r.

Do podstawowych aktów prawa europejskiego regulujących wdrażanie funduszy europejskich (w tym PO KL) należą:

- 1) rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999²³,
- 2) rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999²⁴,
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego²⁵.

W okresie programowania 2007–2013 przyjęto zasadę, by szczegółowe kwestie regulowane były w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego, a nie – w rozporządzeniach. Część wytycznych dotyczy wszystkich programów operacyjnych realizowanych w perspektywie finansowej 2007–2013,

²³ Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r., ze zm., s. 25-78.

²⁴ Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r., ze zm., s. 12-19.

²⁵ Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 r., s. 1-128.

a pozostałe są przeznaczone tylko dla określonych programów. Instytucja Zarządzająca opracowała *System realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, którego celem jest przedstawienie zestawu zasad oraz zadań dotyczących wdrażania Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*, obowiązujących Instytucję Zarządzającą, Instytucje Pośredniczące i Pośredniczące II stopnia oraz beneficjentów systemowych (wskazanych w Szczegółowym Opisie Priorytetu III PO KL).

Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

1. Program Operacyjny *Kapitał Ludzki* składa się z 10 priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane centralnie to: priorytet I *Zatrudnienie i integracja społeczna*; priorytet II *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących*; priorytet III *Wysoka jakość systemu oświaty*; priorytet IV *Szkolnictwo wyższe i nauka*; priorytet V *Dobre rządzenie*.

Na szczeblu regionalnym są realizowane priorytety: VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*; VII *Promocja integracji społecznej*; VIII *Regionalne kadry gospodarki*; IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. Ponadto realizowany jest priorytet X *Pomoc techniczna*, którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Alokacja ogółem PO KL wynosi 11.773.409,3 tys. euro, tj. 50.233.605,6 tys. zł (według kursu 4,2667), w tym: komponent centralny – 3.568.398,1 tys. euro (15.225.284,3 tys. zł), komponent regionalny – 7.749.773,6 tys. euro (33.065.959,2 tys. zł)²⁶. Alokacja priorytetu III, wynosząca 793.736,3 tys. euro, sytuuje go na drugiej pozycji spośród pięciu priorytetów komponentu centralnego.

3. W ramach priorytetu III PO KL wyszczególniono pięć działań i dziewięć poddziałań:

Działanie 3.1. Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie
<p>Poddziałanie 3.1.1. Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty – projekty systemowe</p> <p>Poddziałanie 3.1.2. Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego – projekty systemowe</p>
Działanie 3.2. Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych – projekty systemowe
Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia
<p>Poddziałanie 3.3.1. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty systemowe</p> <p>Poddziałanie 3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe</p> <p>Poddziałanie 3.3.3. Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty systemowe</p> <p>Poddziałanie 3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe</p>
Działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie
<p>Poddziałanie 3.4.1. Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji – projekty systemowe</p> <p>Poddziałanie 3.4.2. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty systemowe</p> <p>Poddziałanie 3.4.3. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe</p>
Działanie 3.5. Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół – projekty konkursowe

²⁶ Według stanu na dzień 30 czerwca 2013 r.

4. Cele główne i szczegółowe oraz wskaźniki produktów poszczególnych celów przedstawia poniższa tabela:

Cel główny priorytetu III PO KL Podwyższenie jakości systemu oświaty
Cel szczegółowy nr 1
Wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych oraz ich wykorzystanie w polityce edukacyjnej i zarządzaniu oświatą
Wskaźnik produktu dla celu szczegółowego nr 1
<ul style="list-style-type: none"> • liczba projektów analitycznych i badawczych zrealizowanych w ramach Planu Działania (wartość docelowa – 10) • liczba pracowników nadzoru pedagogicznego, którzy zakończyli udział w projekcie (wartość docelowa – 1.280) • liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD (wartość docelowa – 30.499)
Cel szczegółowy nr 2
Podniesienie jakości systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli
Wskaźnik produktu dla celu szczegółowego nr 2
<ul style="list-style-type: none"> • liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały owe formy i zasady kształcenia nauczycieli (wartość docelowa – 71) • liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w celu uzyskania akredytacji (wartość docelowa – 76) • liczba szkół i przedszkoli objętych pilotażem w zakresie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli jako elementu wsparcia (wartość docelowa – 5.840)
Cel szczegółowy nr 3
Poprawa stopnia powiązania oferty w zakresie kształcenia i szkolenia z potrzebami rynku pracy, w szczególności poprzez dostosowywanie programów nauczania i materiałów dydaktycznych (w tym podręczników) oraz wprowadzenie nowych form doskonalenia nauczycieli w przedsiębiorstwach
Wskaźnik produktu dla celu szczegółowego nr 3
<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy (wartość docelowa – 144) ▪ liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych (wartość docelowa – 100) ▪ liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach (wartość docelowa – 14.500)
Cel szczegółowy nr 4
Opracowanie i wdrożenie Krajowych Ram Kwalifikacji i Krajowego Systemu Kwalifikacji oraz upowszechnienie uczenia się przez całe życie
Wskaźnik produktu dla celu szczegółowego nr 4
liczba zawodów usystematyzowanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji (wartość docelowa – 350)

Główne produkty i rezultaty projektów zrealizowanych przez skontrolowanych beneficjentów

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Główne produkty i rezultaty zrealizowanych projektów	Okres realizacji	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) wykonanie
Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości (1/POKL/3.3.4/08)					
1.	Centrum Euroedukacji Sp. z o.o. w Lublinie	Pi i Sigma – edukacyjna szansa dla wychowanków domów dziecka	W ramach projektu w szkoleniach i zajęciach z matematyki wzięło udział 351 osób, w tym: 27 nauczycieli matematyki oraz 324 wychowanków Domów Dziecka z województw: lubelskiego, łódzkiego i podkarpackiego; z zajęć dodatkowych pozalekcyjnych skorzystało 305 uczniów.	1.09.2008-31.08.2011	1) 999,4 2) 978,4
2.	Szkoła Języków Obcych „Mały Rynek” w Krakowie	Język obcy i e-learning – kluczowe kompetencje w nauce i komunikacji uczniów w UE	W projekcie wzięło udział 927 uczniów z woj. małopolskiego, mazowieckiego i dolnośląskiego. Kurs jęz. angielskiego ukończyło 94,1% uczniów, w zagranicznym stażu językowym uczestniczyło 95 uczniów, opracowano 4 kursy e-learningowe z zakresu kompetencji kluczowych.	1.10.2008-31.10.2011	1) 6.143,4 2) 5.985,9
3.	Wyższa Szkoła Europejska im. ks. J. Tischnera w Krakowie	Czwarta władza z klasą. Szkolny koncert medialny	W projekcie wzięło udział 107 szkół z woj. małopolskiego, śląskiego i podkarpackiego oraz 684 uczniów, w tym 42 uczniów ukończyło dwutygodniowy kurs jęz. angielskiego w Wielkiej Brytanii, a 30 – w Polsce, 114 nauczycieli uczestniczyło w warsztatach metodycznych, powstało 114 projektów gazetek szkolnych, innowacyjny program rozwijania kompetencji uczniów, zrealizowano 7 kursów e-learningowych.	1.09.2008-30.09.2011	1) 4.199,7 2) 3.909,2
4.	Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Słupsku	Droga ku przyszłości – dodatkowe zajęcia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych	W projekcie uczestniczyło 348 uczniów z 29 szkół ponadgimnazjalnych z woj. zachodniopomorskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Projekt polegał na organizacji zajęć dodatkowych z zakresu języka angielskiego, umiejętności psychospołecznych, przedsiębiorczości oraz zajęć informatycznych dla uczniów.	1.09.2008-30.09.2011	1) 8.310,9 2) 7.967,7

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Główne produkty i rezultaty zrealizowanych projektów	Okres realizacji	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) wykonanie
5.	Level Sp. z o.o. w Katowicach	Uczyć się, by działać	W Projekcie, obejmującym m.in. bezpłatne kursy z obowiązkowego języka angielskiego i języka dodatkowego do wyboru, uczestniczyło 2.366 uczniów (z czego 1.758 ukończyło szkolenie z wynikiem pozytywnym), 45 szkół z woj. małopolskiego, opolskiego i śląskiego oraz 100 nauczycieli.	1.09.2008-30.09.2011	1) 6.660,2 2) 6.168,3
Uruchomienie nowego typu studiów podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych (2/POKL/3.3.2/08)					
1.	Uniwersytet Rzeszowski	Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych	Uzyskanie przez 891 uczestników z woj. podkarpackiego, lubelskiego, małopolskiego, śląskiego kwalifikacji pedagogicznych w celu podjęcia pracy nauczyciela przedmiotów zawodowych.	1.11.2008-31.01.2011	1) 7.597,4 2) 6.798,3
2.	Uniwersytet Rzeszowski	Studia podyplomowe – praktyczne nauczanie zawodu	Uzyskanie przez 211 uczestników z woj. podkarpackiego, lubelskiego i świętokrzyskiego kwalifikacji pedagogicznych w celu podjęcia pracy nauczyciela przedmiotów zawodowych.	1.01.2009-31.05.2010	1) 974,8 2) 968,6
3.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	Nauczyciel zawodu z przyszłością	Uzyskanie przez 264 uczestników z woj. śląskiego, małopolskiego, łódzkiego, świętokrzyskiego i opolskiego kwalifikacji w celu podjęcia pracy nauczyciela przedmiotów zawodowych.	1.01.2009-30.09.2010	1) 4.305,8 2) 3.720,8
4.	Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego	Z gospodarki do edukacji – nowy typ studiów podyplomowych przygotowujących do podjęcia pracy w zawodzie nauczyciela przedmiotów zawodowych	Uzyskanie przez 190 uczestników kwalifikacji do nauczania przedmiotów zawodowych, opracowanie 8 programów nauczania oraz 14 kursów na odległość.	1.12.2008-31.07.2011	1) 3.310,5 2) 2.956,6
5.	Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie	Profesjonalna kadra – studia podyplomowe przygotowujące do nauczania przedmiotów zawodowych	Uzyskanie przez 378 uczestników z woj. lubelskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego i podkarpackiego kwalifikacji do nauczania przedmiotów zawodowych.	1.01.2009-31.05.2010	1) 4.712,2 2) 4.454,9
6.	Uniwersytet w Białymstoku	Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych	Uzyskanie przez 879 osób z woj. podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego kwalifikacji do nauczania w szkole zawodowej; nabycie przez 885 osób kompetencji wykorzystywania narzędzi informatycznych w dydaktyce.	1.11.2008-31.01.2011	1) 7.603,0 2) 6.848,6

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Główne produkty i rezultaty realizowanych projektów	Okres realizacji	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) wykonanie
Opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego (3/POKL/3.4.3/08)					
1.	Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Opolu	Nauczyciel bliżej przedsiębiorstwa	Opracowano program doskonalenia zawodowego w siedmiu zawodach z czterech branż. W projekcie uczestniczyło 120 nauczycieli przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu ze szkół średnich i zawodowych z woj. opolskiego, śląskiego, małopolskiego (powiat wadowicki), mazowieckiego (miasto Radom, powiat radomski).	1.07.2009-30.06.2011	1) 1.679,4 2) 1.368,5
2.	Instytut Wspierania Rozwoju Oświaty w Tarnobrzegu	Nowa jakość kształcenia dla rynku pracy	Opracowano i wydano program doskonalenia zawodowego, a 45 nauczycieli z woj. podkarpackiego, lubelskiego i świętokrzyskiego ukończyło doskonalenie zawodowe w rzeczywistych warunkach środowiska pracy.	1.04.2009-31.08.2010	1) 709,8 2) 657,1
Opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów (4/POKL/3.4.3/08)					
1.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	DIAPREZAMUS – pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży	Opracowano i opublikowano pakiet diagnostyczno-metodyczny, obejmujący biuletyny, informatory i narzędzia diagnostyczne, przeznaczone dla doradców, rodziców oraz dzieci – uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.	1.05.2009-30.11.2010	1) 1.778,4 2) 1.354,9
2.	ECORYS Polska Sp. z o.o. w Warszawie	Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego	Opracowano pakiet narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspierających proces planowania ścieżki edukacyjnej dzieci i młodzieży przeznaczonych dla uczniów z różnych grup wiekowych (od szkoły podstawowej do ponadgimnazjalnej), rodziców, nauczycieli, doradców zawodowych, pracowników szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych. W szkoleniach on-line uczestniczyło 450 osób.	1.04.2009-30.09.2010	1) 1.273,7 2) 1.244,3

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Główne produkty i rezultaty zrealizowanych projektów	Okres realizacji	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) wykonanie
3.	ECORYS Polska Sp. z o.o. w Warszawie	„Vademecum Talentu” – zintegrowana ocena predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów	Opracowano narzędzia diagnostyczne i materiały metodyczne wspomagające proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów. Projektem objęto 879 osób, w tym 79 pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych (szkolenie stacjonarne), 300 pracowników poradni (szkolenie instruktażowe), 500 nauczycieli, pedagogów i rodziców (szkolenie on-line).	1.04.2009-30.09.2010	1) 1.364,4 2) 1.339,6
Projekty systemowe					
1.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem jej zgodności z gospodarką opartą na wiedzy	Opracowanie nowej podstawy programowej, która została przyjęta rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.	1.02.2008-31.01.2009	1) 3.500,0 2) 3.354,9
2.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Wdrożenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół	Przeprowadzono warsztaty dla 60 nauczycieli konsultantów oraz 3119 doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów; wydrukowano 101.080 egzemplarzy Podstawy programowej; przeprowadzono spotkania z 17.580 radami pedagogicznymi na temat założeń reformy programowej; zorganizowano warsztaty dla 602 wojewódzkich ekspertów przedmiotowych; z czego szkolenie ukończyło 578 osób; poprowadzono seminaria dla 230 pracowników kuratoriów oświaty.	1.02.2009-31.03.2010	1) 6.649,0 2) 6.140,0

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Główne produkty i rezultaty realizowanych projektów	Okres realizacji	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) wykonanie
3.	Ośrodek Rozwoju Edukacji	Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły – etap II	Przeszkolono 413 ekspertów sprawujących nadzór pedagogiczny w zakresie stosowania zmodernizowanego systemu nadzoru – specjalistów ds. ewaluacji zewnętrznej; 97 szkół i placówek wzięło udział w pilotażu zmodernizowanego nadzoru pedagogicznego; opracowano elektroniczne arkusze kontroli oraz internetową platformę nadzoru pedagogicznego; wyposażono 400 osób wykonujących zadania związane z ewaluacją i kontrolą w laptopy służące do przeprowadzania badań; zorganizowano 367 konferencji upowszechniających dla pracowników kuratoriów oświaty, dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli informujących o wymaganiach państwa wobec szkoły.	1.04.2009- 31.03.2011	1) 13.913,0 2) 13.544,5
4.	Centralna Komisja Egzaminacyjna	Badania dotyczące podnoszenia jakości narzędzi systemu egzaminów zewnętrznych	W wyniku realizacji Projektu została przygotowana 340-osobowa kadra ekspertów umiędzcą oceniać prace w technologii e-oceniańia oraz prowadzić powszechne szkolenia egzaminatorów.	1.10.2007- 31.12.2009	1) 3.346,0 2) 2.320,1
5.	Centralna Komisja Egzaminacyjna	Pilotaż nowych egzaminów gimnazjalnych oraz sprawdzianu dla klas VI	Opracowano koncepcję egzaminu z języka obcego w gimnazjum oraz nową formułę sprawdzianu w klasie VI.	1.10.2007- 31.12.2010	1) 6.394,0 2) 5.583,6

Zmiany alokacji w ramach priorytetu III PO KL

(według Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – SzOP)

Działanie/ poddziałanie	SzOP	SzOP	SzOP	SzOP	SzOP	Zmiana 2007 r. do 2013 r.	w tys. euro			
	z 18.09.2007 r.	z 20.02.2009 r.	z 1.01.2012 r.	z 1.07.2012 r.	SzOP		Zmiana			
	2	3	4	5	z 1.07.2013 r.		kwotowa	procentowa		
1					6	wzrost	spadek	wzrost	spadek	
3.1. Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie	240.000,0	226.000,0	117.588,4	120.873,6	111.537,9	128.462,1	-	-	-	53,5
3.1.1. Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty	140.000,0	126.000,0	90.329,3	90.329,3	81.187,3	58.812,7	-	-	-	42,0
3.1.2. Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego	100.000,0	100.000,0	27.259,1	30.544,7	30.350,6	69.649,4	-	-	-	69,6
3.2. Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych	235.587,3	230.587,3	71.731,1	71.731,1	67.615,4	167.971,9	-	-	-	71,3
3.3. Poprawa jakości kształcenia	474.287,7	482.287,7	377.574,7	382.362,3	383.847,2	90.440,5	-	-	-	19,1
3.3.1. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli	6.918,0	6.918,0	14.332,6	19.120,2	19.075,0	-	12.157,0	-	262,7	-
3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli	227.369,7	227.369,7	81.555,1	81.555,1	61.218,6	166.151,1	-	-	-	73,1
3.3.3. Modernizacja treści i metod kształcenia	8.660,0	16.660,0	36.300,6	36.300,6	60.346,2	-	51.686,2	-	596,8	-
3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia	231.340,0	231.340,0	245.386,4	245.386,3	243.207,4	-	11.867,4	-	5,1	-
3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie	56.361,3	67.361,3	103.456,1	133.888,6	130.019,6	73.658,3	-	-	130,7	-
3.4.1. Opracowanie i wdrożenie Krajowego systemu Kwalifikacji	22.302,9	22.302,9	23.270,7	23.270,7	19.895,8	2.407,1	-	-	-	10,8
3.4.2. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie	5.000,0	16.000,0	18.195,4	48.627,8	55.745,6	-	50.745,6	-	1.014,9	-
3.4.3. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie	29.058,4	29.058,4	61.990,0	61.990,0	54.378,2	-	25.319,8	-	87,1	-
3.5. Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	-	-	41.750,0	41.750,0	50.712,9	-	-	-	-	-
Rezerwa	-	-	81.635.965	43.130,7	-	-	-	-	-	-
OGÓŁEM	1.006.236,3	1.006.236,3	793.736,3	793.736,3	743.733,0	262.503,3	-	-	-	26,1

Wykaz projektów systemowych realizowanych w ramach priorytetu III PO KL

(według stanu na dzień 30 czerwca 2012 r.)

Lp.	Nazwa beneficjenta systemowego	Nazwa projektu	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) plan po zm.	Okres realizacji 1) plan 2) plan po zm.
działanie 3.1. Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie, poddziałanie 3.1.1. Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty				
1.	Centrum Informatyczne Edukacji (CIE)	Usprawnienie systemu zbierania i analizy danych dotyczących funkcjonowania systemu oświaty, m.in. poprzez rozwój Systemu Informacji Oświatowej	1) 14.000,0 2) 16.800,0	1.01.2009- 1) 31.12.2011 2) 30.04.2013
2.	CIE	Wdrożenie zmodernizowanej wersji Systemu Informacji Oświatowej	5.000,0	1.06.2011 - 30.04.2013
3.	Instytut Badań Edukacyjnych (IBE)	Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego	338.614,1	1.04.2009 - 30.06.2015
działanie 3.1. Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie, poddziałanie 3.1.2. Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego				
1.	Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) - Departament Funduszy Strukturalnych (DFS) - do 17.11.2009 - Departament Kształcenia Ogólnego i Wychowania (DKOW)	Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły	1.830,6	1.04.2008- 31.03.2009
2.	1) MEN - DFS – do 17.11.2009 - DKOW - do 31.08.2010 2) Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE)	Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II	1) 13.880,1 2) 13.912,8	1.04.2009- 1) 31.12.2010 2) 31.03.2011
3.	ORE	Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap III	64.000,0	1.03.2011 - 31.12.2015
4.	1) MEN (DKOW) - do 31.08.2010 2) ORE	Doskonalenie strategii zarządzania oświatą na poziomie regionalnym i lokalnym	1) 16.220,6 2) 14.425,5	1.02.2010- 31.12.2012
działanie 3.2. Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych				
1.	Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE)	Opracowanie założeń Krajowego Systemu Informatycznego	184,4	1.10.2007- 28.02.2009
2.	CKE	Pilotaż nowej formuły egzaminu zawodowego	1) 4.716,0 2) 3.872,2	1.10.2007- 1) 31.12.2008 2) 30.06.2009
3.	CKE	Budowa banków zadań, etap I	1) 5.002,7 2) 1.666,1	1.10.2007- 31.12.2009
4.	CKE	Budowa banków zadań, etap II	45.427,3	1.01.2010 - 31.12.2013
5.	CKE	Badania dotyczące podnoszenia jakości narzędzi systemu egzaminów zewnętrznych	1) 3.564,9 2) 3.346,1	1.10.2007- 31.12.2009

Lp.	Nazwa beneficjenta systemowego	Nazwa projektu	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) plan po zm.	Okres realizacji 1) plan 2) plan po zm.
6.	CKE	Specjalistyczne publikacje dotyczące egzaminów zewnętrznych	1) 1.773,8 2) 2.067,8	1.10.2007- 1) 30.09.2009 2) 31.12.2009
7.	CKE	Pilotaż nowych egzaminów gimnazjalnych oraz sprawdzianu dla klas VI	1) 18.727,8 2) 6.393,6	1.10.2007 – 1) 31.12.2009 2) 31.12.2010
8.	CKE	Przygotowanie systemu informatycznego do e-ocenia	1) 7.259,0 2) 7.046,1	1.01.2010 - 31.12.2011
9.	CKE	Szkolenia pracowników i współpracowników systemu egzaminów zewnętrznych oraz rozwój współpracy międzynarodowej, w tym realizacja projektów ponadnarodowych	1) 9.477,0 2) 18.447,0	1.10.2007- 1) 31.12.2009 2) 31.12.2012
10.	IBE	Pilotaż nowych egzaminów maturalnych	1) 113.476,5 2) 79.821,1	1.10.2007- 1) 31.12.2010 2) 31.03.2015
11.	1) CKE do 31.08.2012 2) IBE	Badania dotyczące rozwoju metodologii szacowania wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej	1) 10.776,0 2) 12.931,2	1.10.2007- 31.12.2013
12.	CKE	Modernizacja egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe	46.670,0	1.01.2010- 31.12.2013
13.	1) CKE do 31.08.2012 2) IBE	Badania uwarunkowań zróżnicowania wyników egzaminów zewnętrznych	1) 16.570,5 2) 19.592,6	1.10.2007- 1) 31.12.2010 2) 31.12.2014
14.	CKE	Wdrożenie systemu informatycznego do e-ocenia	27.275,0	1.01.2012- 31.12.2013
działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.1 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli				
1.	MEN - DFS do 17.11.2009 - DKOW	Wzmocnienie systemu wspierania szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego	1) 2.077,9 2) 757,5	2.01.2009- 31.05.2010
2.	1) MEN do 31.08.2010 2) ORE	System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół	1) 56.496,9 2) 55.098,1	1.04.2010- 1) 31.12.2015 2) 31.10.2015
działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.3 Modernizacja treści i metod kształcenia				
1.	MEN - DFS do 17.11.2009 - Departament Programów Nauczania i Podręczników (DPNP)	Doskonalenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół pod kątem jej zgodności z gospodarką opartą na wiedzy	3.499,6	1.02.2008- 31.01.2009
2.	MEN - DFS do 17.11.2009 - DPNP	Wdrożenie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół	1) 6.951,0 2) 6.648,8	1.02.2009- 1) 28.02.2010 2) 31.03.2010
3.	MEN	Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	7.420,0	1.03.2010- 31.12.2011
4.	ORE	Scholaris - Portal wiedzy dla nauczycieli	15.000,0	1.04.2009- 1) 31.03.2012 2) 31.12.2013
5.	1) MEN – DPNP do 31.08.2010 2) ORE	Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego	8.554,5	1.03.2010- 31.12.2012

Lp.	Nazwa beneficjenta systemowego	Nazwa projektu	Wartość projektu (w tys. zł) 1) plan 2) plan po zm.	Okres realizacji 1) plan 2) plan po zm.
6.	1) MEN – Departament Zwiększania Szans Edukacyjnych do 30.06.2011 2) ORE	Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym	22.000,8	1.02.2010-31.12.2013
7.	1)MEN - DFS do 17.11.2009 - Departament Współpracy Międzynarodowej do 30.06.2011 2) Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG)	Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów nauczania – zgodnych z polską podstawą kształcenia ogólnego – przeznaczonych dla uczniów – dzieci obywateli polskich za granicą	1) 6.000,0 2) 8.896,4	1.07.2008-1) 31.12.2010 2) 31.12.2012
8.	ORPEG	Otwarta szkoła – system wsparcia uczniów migrujących	1) 17.354,6 2) 19.183,3	1.04.2010-1) 31.12.2012 2) 31.08.2013
9.	Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEziU)	Doskonalenie podstaw programowych kluczem do modernizacji kształcenia zawodowego	1) 18.750,0 2) 22.496,6	1.08.2008-31.12.2013
10.	KOWEziU	System wsparcia szkół i placówek oświatowych wdrażających modułowe programy kształcenia zawodowego	10.000,0	1.05.2009-1) 31.12.2013 2) 31.12.2012
11.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego/Centrum Edukacji Artystycznej	Każde dziecko jest inne	925,0	1.04.2011-31.03.2014
działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, poddziałanie 3.4.1. Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji				
1.	MEN	Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji	2.903,5	1.03.2008-1) 31.12.2009 2) 31.01.2010
2.	IBE	Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania KRK oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie	35.850,3	1.06.2010-31.12.2013
działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, poddziałanie 3.4.2. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie				
1.	MEN - DFS do 17.11.2009 - Departament Komunikacji Społecznej	Ogólnopolskie kampanie upowszechniające model uczenia się przez całe życie	1) 25.889,6 2) 25.773,0	1.04.2008-1) 31.12.2010 2) 31.03.2011
2.	KOWEziU	Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie	20.000,0	1.07.2009-30.06.2014
3.	KOWEziU	Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno- zawodowej	6.675,7	1.03.2009-31.12.2012
4.	MEN DKziU do 30.06.2011 KOWEziU	Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru	1) 19.984,3 2) 21.390,6	1.01.2010-1) 31.12.2012 2) 30.06.2013

Wykaz konkursów ogłoszonych w ramach priorytetu III PO KL

(według stanu na dzień 30 czerwca 2012 r.)

Nr konkursu	Liczba projektów	Wartość dofinansowania (w tys. zł)	Uwagi
działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli			
Uruchomienie nowego typu studiów podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych			
2/POKL/3.3.2/08	15	47.364,2	
5/POKL/3.3.2/09	16	24.015,2	
Uruchomienie nowego typu dziennych studiów zawodowych przygotowujących nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz nauczania początkowego			
3/POKL/3.3.2/2009	12	34.034,7	
Przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyk przez studentów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela			
6/POKL/3.3.2/09	42	141.225,1	Planowany budżet – 220.100 tys. zł
działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.4. Modernizacja treści i metod nauczania			
Ponadregionalne programy rozwijania umiejętności uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), języków obcych, przedsiębiorczości			
1/POKL/3.3.4/08	26	417.792,2	
1/POKL/3.3.4/09	25	274.859,4	
Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów dotyczących m.in. kształcenia w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych oraz przedsiębiorczości			
4/POKL/2009	39	158.443,6	
2/POKL/3.3.4/2011	-	-	Planowany budżet – 105.000 tys. zł
Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z wykorzystaniem nowoczesnych metod diagnozy i terapii ucznia niepełnosprawnego			
2/POKL/3.3.4/09	22	33.358,2	
działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie, poddziałanie 3.4.3. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie			
Opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego			
3/POKL/3.4.3/08	11	10.438,0	
1/POKL/3.4.3/2010	55	71.751,3	
1/POKL/3.4.3/2011	30	76.215,2	Planowany budżet – 150.000 tys. zł
Opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów			
4/POKL/3.4.3/08	9	12.111,3	
działanie 3.5. Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół			
Programy kompleksowego wspomagania szkół i przedszkoli			
1/POKL/3.5/2012	-	-	Konkurs ogłoszony w 2012 r. o planowanym budżecie – 167.000 tys. zł

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez jednostki organizacyjne NIK

Projekt pn. *Profesjonalna kadra – studia podyplomowe przygotowujące do nauczania przedmiotów zawodowych, realizowany przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji w Lublinie*

Na ankietę, skierowaną do 378 uczestników studiów podyplomowych (100%), odpowiedziało 212 osób, tj. 56,1%, w tym: 30 absolwentów oraz 182 osoby czynne zawodowo.

Spośród 212 respondentów 136 (64,1%) osób podjęło starania o pracę w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych, z czego 46 (33,8%) – ją otrzymało, a 33 (71,7%) – kontynuowały zatrudnienie w dacie prowadzenia badań ankietowych.

Spośród 30 absolwentów starania o zatrudnienie podjęły 23 osoby (76,7%), z czego 7 (30,4%) rozpoczęło pracę, a 6 (85,7%) – pracuje nadal w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych.

Spośród 182 osób czynnych zawodowo – 113 podjęło starania o zatrudnienie (62,1%), z czego 39 (34,5%) osób uzyskało zatrudnienie, a 27 kontynuuje zatrudnienie (69,2%).

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 179 osób, tj. 84,4%, które wzięły udział w badaniu.

Projekt pn. *Studia podyplomowe – praktyczne nauczanie zawodu, realizowany przez Uniwersytet Rzeszowski*

Na ankietę, skierowaną do 211 uczestników studiów podyplomowych (100%), odpowiedziało 108 osób, tj. 51,2%, w tym 24 absolwentów oraz 84 osoby czynne zawodowo.

Spośród 108 respondentów 72 (66,7%) osoby podjęły starania o pracę, z czego 27 (37,5%) – ją otrzymało, a 22 (81,5%) – kontynuowały zatrudnienie.

Spośród 24 absolwentów starania o zatrudnienie podjęło 18 osób (75%), z czego cztery (22,2%) rozpoczęły pracę i kontynuują ją.

Spośród 84 osób czynnych zawodowo – 54 podjęły starania o zatrudnienie (64,3%), z czego 23 (42,6%) osoby uzyskały zatrudnienie, a 18 – kontynuuje pracę (78,3%).

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 86 osób, tj. 79,6%, które wzięły udział w badaniu.

Projekt pn. *Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych, realizowany przez Uniwersytet Rzeszowski*

Na ankietę, skierowaną do 891 uczestników studiów podyplomowych (100%), odpowiedziało 290 osób, tj. 32,5%, w tym 45 osób nieaktywnych zawodowo oraz 245 osób czynnych zawodowo.

Spośród 290 respondentów 211 (72,8%) osób podjęło starania o pracę, z czego 84 (39,8%) – ją otrzymało, a 63 (75%) – kontynuowały zatrudnienie.

Spośród 45 osób nieaktywnych zawodowo starania o zatrudnienie podjęło 36 osób (80%), z czego 13 (36,1%) rozpoczęło pracę, a 9 (69,2%) – ją kontynuuje.

Spośród 245 osób czynnych zawodowo – 175 podjęło starania o zatrudnienie (71,4%), z czego 71 (40,6%) osoby uzyskały zatrudnienie, a 54 – kontynuuje pracę (76,1%).

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 227 osób, tj. 78,3%, które wzięły udział w badaniu.

Projekt pn. *Studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych, realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku*

Na ankietę, skierowaną do 879 uczestników studiów podyplomowych (100%), odpowiedziało 327 osób, tj. 37,2%, w tym 52 absolwentów oraz 275 osób czynnych zawodowo.

Spośród 327 respondentów 253 (77,4%) osoby podjęły starania o zatrudnienie w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych, z czego 127 osób (tj. 50,2%) tę pracę uzyskało, a 95 osób ją kontynuuje.

Spośród 52 absolwentów/osób nieaktywnych zawodowo starania o zatrudnienie podjęło 46 osób, z czego 27 (58,7%) rozpoczęło pracę, a 21 pracuje nadal w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych.

Spośród 275 osób czynnych zawodowo – 207 podjęło starania o zatrudnienie (75,3%), z czego 100 (48,3%) osób uzyskało zatrudnienie, a 74 ją kontynuuje.

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowały w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 232 osoby, tj. 71%, które wzięły udział w badaniu.

Projekt pn. *Z gospodarki do edukacji – nowy typ studiów podyplomowych przygotowujących do podjęcia pracy w zawodzie nauczyciela przedmiotów zawodowych, realizowany przez Krakowską Akademię im. A. Frycza Modrzewskiego*

Na ankietę, skierowaną do 215 uczestników studiów podyplomowych (100%), odpowiedziały 103 osoby (tj. 48%).

Spośród 103 respondentów 63 (61%) osoby podjęły starania o zatrudnienie w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych, z czego 30 osób (tj. 29%) tę pracę uzyskało, a 23 osób ją kontynuuje. Duża grupa osób, tj. 40 (39%) nie podejmowała starań o podjęcie pracy.

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych 80 osób, tj. 77,7%, które wzięły udział w badaniu.

Projekt pn. *Nauczyciel zawodu z przyszłością, realizowany przez Uniwersytet Śląski*

Na ankietę, skierowaną do 132 osób (50% osób, które ukończyły studia podyplomowe), odpowiedziało 65 osób, tj. 49,2%, w tym 42 osoby, które w dacie rozpoczęcia studiów nie posiadały uprawnień do nauczania przedmiotów zawodowych, oraz 23 osoby, które w dacie rozpoczęcia studiów były nauczycielami przedmiotów zawodowych rozszerzającymi kwalifikacje o uprawnienia do nauczania nowego przedmiotu.

Spośród 65 respondentów 47 (72,3%) osób podjęło starania o zatrudnienie w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych (zgodnie z kierunkiem ukończonych studiów podyplomowych), z czego 24 (51,1%) tę pracę uzyskało, a 20 ją kontynuuje.

Spośród 42 osób, które w dacie rozpoczęcia studiów nie posiadały uprawnień do nauczania przedmiotów zawodowych, 28 (66,6%) podjęło starania o zatrudnienie w charakterze nauczyciela tych przedmiotów, z czego 12 (42,9%) tę pracę uzyskało, a 10 ją kontynuuje.

Spośród 23 osób, które w dacie rozpoczęcia studiów były nauczycielami przedmiotów zawodowych rozszerzającymi kwalifikacje o uprawnienia do nauczania nowego przedmiotu, 19 (82,6%) podjęło starania o zatrudnienie w charakterze nauczyciela tego przedmiotu, z czego 12 (63,2%) tę pracę uzyskało, a 10 ją kontynuuje.

W dacie prowadzenia badań ankietowych nie pracowało w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych (zgodnie z kierunkiem ukończonych studiów podyplomowych) 45 osób, które wzięły udział w badaniu (69,2%).

Projekt pn. *Czwarta władza z klasą. Szkolny koncern medialny, realizowany przez Wyższą Szkołę Europejską im. ks. J. Tischnera w Krakowie*

Na ankietę, skierowaną do 107 szkół, które uczestniczyły w Projekcie (100%), odpowiedziało 68 (63%).

Na pytanie, czy nauczyciele (opiekunowie zespołów redakcyjnych) kontynuują z innymi członkami zespołów redakcyjnych pracę nad redagowaniem gazetek szkolnych (założonego efektu Projektu) 60% respondentów odpowiedziało, że nie kontynuuje takiej pracy.

Na pytanie, czy tytuły gazetek szkolnych, które były efektem Projektu w kolejnych edycjach, są wydawane, 76% respondentów podało, że takie tytuły nie są wydawane.

Na pytanie, czy doświadczenie zdobyte przez nauczycieli oraz sukcesy zespołów redakcyjnych zachęciły innych nauczycieli i uczniów do angażowania się oraz kontynuowania w szkole tego typu przedsięwzięć edukacyjnych (gazetek szkolnych) 59% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Spośród rezultatów Projektu, które mogą być wykorzystane w pracy szkolnej przez nauczycieli – opiekunów zespołów redakcyjnych – najczęściej wskazań (63% wszystkich) odnosiło się do wzrostu kompetencji nauczycieli (umiejętności, doświadczenia i wiedzy) oraz do kontynuowania pracy redakcyjnej w innej formie (16% wskazań), np. kroniki szkolnej, radiowęzła.

Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Wiceprezes Rady Ministrów
6. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
7. Rzecznik Praw Obywatelskich
8. Minister Finansów
9. Minister Rozwoju Regionalnego
10. Minister Edukacji Narodowej
11. Minister Sprawiedliwości
12. Przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP
13. Przewodniczący Komisji Edukacji, Nauki i Sportu Senatu RP
14. Przewodniczący Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP
15. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
16. Przewodniczący Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DFS-sekr-0701-01(7)/2013/1330

Warszawa, 24 września 2013 r.

Pan
Wojciech Misiąg
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

w związku z przekazaniem przez Najwyższą Izbę Kontroli *Informacji o wynikach kontroli realizacji projektów edukacyjnych w ramach priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* (pismo NIK z 11 września 2013 r., znak: KNO-4101-03-00/2012 P/12/064), działając na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82, j.t. ze zm.), przedstawiam stanowisko dotyczące przedmiotowej informacji.

Jako Minister Edukacji Narodowej, z zadowoleniem przyjmuję pozytywną, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenę Najwyższej Izby Kontroli wszystkich jednostek skontrolowanych w zakresie realizacji Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jednocześnie stwierdzam, że zawarte w *Informacji* sformułowanie o tym, że Izba ocenia negatywnie zagrożenie nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźników zawarte w ogólnej ocenie kontrolowanej działalności może stwarzać powszechne, mylne wrażenie o negatywnej ocenie realizacji Priorytetu. Pragnę zaznaczyć, że Minister Edukacji Narodowej, na podstawie prowadzonych analiz, takiego zagrożenia nie dostrzega. Ponadto zapewniam, że MEN na każdym etapie realizacji projektów śledzi postępy, monitoruje i identyfikuje problemy, by na czas eliminować wszelkie zagrożenia dotyczące braku spodziewanych efektów lub nieosiągnięcia zakładanych wskaźników, a w konsekwencji nieefektywnego wydatkowania środków.

Pomimo wielokrotnie przekazywanych podczas kontroli danych na temat systematycznie i planowo wzrastającej wartości wskaźników, Izba nie wzięła ich pod uwagę, konstruując negatywne stwierdzenia w przedstawionej *Informacji*. Obecnie wartości wskaźników są na znacznie wyższym poziomie niż w kontrolowanym okresie i mają wytyczone ścieżki dochodzenia do wartości docelowych. Wydawanie opinii, że istnieje zagrożenie ich nieosiągnięcia jest

przedwczesne i nieuprawnione. Jako Minister Edukacji Narodowej informuję, że nie występuje zagrożenie niewykonania wskaźników. Obecnie większość z nich jest już osiągnięta na bardzo wysokim poziomie, a zakontraktowane projekty pokrywają ich realizację.

Ponadto pragnę zauważyć, że zgodnie z metodologią tworzenia mierników we współczesnych systemach zarządzania, nie ma możliwości wyznaczenia wskaźników dla każdego realizowanego działania. System wskaźników musi być prosty i selektywny.¹ Analogicznie, w ramach Priorytetu III PO KL nie ma możliwości, aby każdy projekt czy konkurs generował odrębny wskaźnik. Wymóg ilościowego określania celów do osiągnięcia i mierzących ich wykonanie wskaźników (w ograniczonej liczbie) wynika bezpośrednio z rozporządzenia Rady². Priorytetem realizacji projektów powinno być w pierwszej kolejności spełnianie przez nich celu strategicznego III Priorytetu PO KL, którym jest podwyższanie jakości systemu oświaty oraz jego celów szczegółowych. Ten warunek został i jest spełniany przez wszystkie przyjmowane do realizacji projekty, wbrew sugestiom Izby, że cele mogą zostać nieuzyskane. Ostateczne wnioski w tym zakresie będzie można wysnuć dopiero po zakończeniu realizacji projektów w obecnej perspektywie finansowej, czyli po roku 2015. Do tej pory można opierać się jednak na wynikach krajowych i międzynarodowych badań, które – co stwierdzam z satysfakcją – świadczą obiektywnie o coraz wyższej jakości edukacji w Polsce. Izba nie odnosi się do tych faktów powołując się jedynie na własne badania ankietowe.

Wyrażona w *Informacji* wątpliwość Izby w zakresie niemożności oceny, czy projekty realizowane w ramach Priorytetu III wpływają np. na podwyższenie jakości systemu oświaty czy na kształcenie nauczycieli, jest z punktu widzenia MEN, nieuzasadniona. Dowodem na to jest analiza zmian, jakie zaszły w systemie edukacji, a które nie byłyby możliwe bez wsparcia w ramach PO KL. O właściwie obranym kierunku tej interwencji świadczą liczne analizy i badania. Dzięki środkom europejskim powstaje model Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz założenia funkcjonowania instytucji ds. prowadzenia rejestru kwalifikacji, budowane jest także solidne zaplecze badawcze i informacyjne systemu mające na celu podniesienie jakości i efektywności edukacji. Wprowadzono nową podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół i umożliwiono efektywne monitorowanie jej wdrażania, zmodernizowano również system egzaminów zewnętrznych – efekty wypracowane w ramach projektów zostały wykorzystane przy opracowaniu rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu oceniania i promowania uczniów i słuchaczy. Podobnie istotny jest fakt opracowania nowych rozwiązań prawnych w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz nadzoru pedagogicznego. Ponadto opracowano zakres merytoryczny i przeprowadzono

¹ Na taką metodologię wskazuje np. Jacobzone, S., C. Choi and C. Miguet (2007), "Indicators of Regulatory Management Systems", OECD Working Papers on Public Governance, 2007/4, OECD Publishing. doi:10.1787/112082475604

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999

pilotaże nowych egzaminów zewnętrznych, które są kolejno wdrażane do systemu. Dostosowano też edukację zawodową do potrzeb zmieniającego się polskiego i europejskiego rynku pracy, stwarzając możliwości zmiany zawodu i ustawicznego zdobywania nowych kwalifikacji. Środki europejskie umożliwiły otwarcie na nowe formy kształcenia, co pozwoliło m.in. na zmodyfikowanie klasyfikacji zawodów i zmodernizowanie podstawy programowej kształcenia w zawodach. Wreszcie budowany w ramach projektu system wspomagania szkół i placówek ma służyć im w jak najlepszym wypełnianiu wymagań stawianych przez państwo. Beneficjentami ostatecznymi powyższych działań są głównie szkoły i placówki, uczniowie i nauczyciele, którzy dzięki realizowanym projektom konkursowym uzyskali dostęp m.in. do kursów doskonalenia, innowacyjnych programów, materiałów dydaktycznych i nowoczesnych metod pracy. Raporty ewaluacyjne opracowywane w oparciu o ich relacje i doświadczenia świadczą o efektywności udzielanego wsparcia. Ponownie podkreślam więc, iż środki unijne zainwestowane w system edukacji przynoszą jakościową zmianę i to od samego początku naszego członkostwa w Unii Europejskiej, czego dowodzą rozmaite wyniki badań, np. badań prowadzonych przez OECD - PISA.

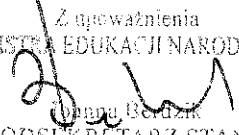
Zarzut Najwyższej Izby Kontroli o braku jednoznacznej koncepcji i strategii wykorzystania środków UE jest niewłaściwy, ponieważ należy wziąć pod uwagę różnicę pomiędzy bezrefleksyjną zmianą alokacji a adaptacyjnością i zmiennością potrzeb systemu i jego uczestników. Wątpliwości w tym zakresie nie powinny skutkować kategorycznymi opiniami ze strony Izby. Warto podkreślić także to, że zmiany w zakresie alokacji były każdorazowo dokonywane we współpracy z Instytucją Zarządzającą i Komisją Europejską i podyktowane dynamiczną sytuacją w polskiej oświacie oraz złożoną reformą systemu, która w dużym stopniu była możliwa dzięki środkom europejskim. Działanie takie było zgodne z zasadami realizacji PO KL, a wręcz konieczne i świadczące o elastycznym zarządzaniu, a nie tylko administrowaniu Priorytetem.

Minister Edukacji Narodowej, który realizuje zadania Instytucji Pośredniczącej dla Priorytetu III PO KL oraz jednocześnie odpowiada za rozwój i koordynację działań w obszarze oświaty i wychowania, jest najlepszym gwarantem tego, że środki europejskie są inwestowane zgodnie z rzeczywistymi potrzebami uczestników systemu oświaty: nauczycieli i kadry kierowniczej, uczniów oraz ich rodziców. Z całą odpowiedzialnością stwierdzam, że sposób wdrażania projektów Priorytetu III PO KL przez MEN polegający na właściwym rozpoznaniu zmieniających się potrzeb i ich bieżącym uwzględnianiu, gwarantuje osiągnięcie pożądaných efektów i racjonalne wykorzystanie środków.

Zawarte w *Informacji* wnioski w niewielkim stopniu uwzględniają wcześniejsze wyjaśnienia Ministerstwa i nie pozwalają dostrzec właściwych korelacji i powiązań, które sprawiły, że w początkowym okresie wdrażania Programu wnioski o dofinansowanie projektów były oceniane przez dłuższy okres, albo że

na etapie ich realizacji dokonywano w nich koniecznych modyfikacji. Przykładowo, pomimo wskazania przez MEN, że długotrwały proces podpisywania/zawierania umów nie miał bezpośredniego wpływu na opóźnienia w realizacji projektów ani na efekt w nich osiągnięty, Izba nie wspomina o tym w swojej *Informacji*. Informuję także, że proces kontraktacji projektów od 2012 roku uległ znacznemu skróceniu, a jego ewentualne wydłużanie ma miejsce tylko w ścisłym porozumieniu z beneficjentem w celu przyjęcia do realizacji dobrych jakościowo projektów. Należy również zwrócić uwagę, że cel certyfikacji od 2012 roku jest osiągany, a wykonanie tego celu w pierwszym półroczu 2013 roku wyniosło aż 102%, co nie może pozostać bez znaczenia dla ogólnej oceny realizacji Priorytetu.

Analizując uwagi Izby można także odnieść wrażenie, że NIK w toku kontroli odniosła standardy kontraktowania z 2012 roku do projektów, które były kontraktowane i realizowane zgodnie z systemem realizacji z lat 2007-2009. Warto przypomnieć, że w tym początkowym okresie realizacji PO KL możliwe było jedynie korzystanie z doświadczeń z poprzedniego Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, który miał inną charakterystykę i procedury. Należy podkreślić, że w ciągu kilku lat system realizacji wielokrotnie ulegał modyfikacji. Instytucja Zarządzająca PO KL zmieniała m.in. sposób oceny wniosków o dofinansowanie, wprowadziła cenniki i limity w zakresie kosztów zarządzania w projektach. Dowodzi to aktywnej refleksji instytucji wdrażających fundusze europejskie oraz sprawnego działania na rzecz maksymalizacji ekonomicznych efektów Programu. Projekty w Priorytecie III PO KL były kontraktowane, rozliczane, monitorowane i kontrolowane w zgodzie z zasadami obowiązującymi w danym momencie.

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Jolanta Górska
PODSEKRETARZ STANU

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
WOJCIECH MISIĄG

KNO-4101-03-00/2012

Warszawa, dnia 8 października 2013 r.

Opinia
do stanowiska Ministra Edukacji Narodowej w sprawie
Informacji o wynikach kontroli realizacji projektów edukacyjnych w ramach priorytetu III Programu
Operacyjnego Kapitał Ludzki

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r. poz. 82, ze zm.) przedstawiam opinię do stanowiska Ministra Edukacji Narodowej, zawartego w piśmie z dnia 24 września 2013 r. (nr DFS-sekr-0701(7)/2013/1330).

Najwyższa Izba Kontroli wyraża Ministrowi Edukacji Narodowej podziękowanie za przedstawienie stanowiska i zawarte w nim wyjaśnienia dotyczące skontrolowanej problematyki.

Jednakże, zważywszy na fakt, że przytoczone argumenty były znane Najwyższej Izbie Kontroli zarówno na etapie prowadzenia czynności kontrolnych, jak i rozpatrywania zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, ich treść nie zmienia ocen, uwag i wniosków, zawartych w *Informacji*. Należy podkreślić ponadto, że przy ich formułowaniu Najwyższa Izba Kontroli wzięła również pod uwagę dostępne aktualne dane w zakresie realizacji priorytetu III Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki* (PO KL).

Wyniki przeprowadzonej kontroli *ex ante* w pełni potwierdzają ocenę o zagrożeniu nieosiągnięcia wskaźników realizacji priorytetu III PO KL.

Najwyższa Izba Kontroli wyraża jednak przekonanie, że dzięki działaniom podejmowanym przez Ministra Edukacji Narodowej ryzyko nieosiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji priorytetu III PO KL będzie zminimalizowane.